



Poslovanje v prvih treh mesecih

Stabilizacijski primež tanjša naš zaslužek

Z deli še kar oskrbljeni — akumulacija upada

V začetku maja so znani vsi kazalci trimesečnega poslovanja v delovnih organizacijah. Tudi Gradisov trimesečni obračun je za nami in pogledimo rezultate, kot smo jih dosegli.

Podatki o poslovanju kažejo, da smo obseg del povečali, medtem ko za uspeh tega ne moremo reči. Dosegli smo celotni prihodek v višini 3,16 milijarde dinarjev. Povečanje v primerjavi z enakim obdobjem lani znaša 55 odstotkov, to pa pomeni, da smo dosegli 22 odstotkov letnega plana.

Dohodek se je povečal za 28 odstotkov in znaša 869 milijonov dinarjev. Za osebne dohodke smo v prvih treh mesecih namenili 411 milijonov dinarjev, kar je za 39 odstotkov več kot v enakem obdobju lani. Akumulacija je zelo skromna. Znaša le 73 milijonov dinarjev, kar je za 35 odstotkov manj kot lani.

Obseg del in produktivnost

Značilni fizični kazalnik gibanja obsega del je število zaposlenih (v domovini). Poglejmo si naslednjo primerjavo: v prvih treh mesecih 1980. leta smo v Gradisu imeli povprečno mesečno zaposlenih 7.545 delavcev. V treh letih se je to število znižalo na 6.233 ali za 17 odstotkov, letos pa je bilo v enakem obdobju v delovni organizaciji mesečno povprečno zaposlenih 6.364 delavcev, kar je 2 odstotka več kot lani.

Za enak odstotek se je povečalo tudi število učinkovitih ur. Na vsako učinkovito uro smo v prvem trimesečju 1980. leta obračunali 333 dinarjev vrednosti lastne proizvodnje. Leto je znašala letos 875 dinarjev, kar je nominalno 1653 odstotkov več, realno pa se produktivnost ni povečala predvsem zaradi izredno visokega povečanja cen. V obdobju štirih let je produktivnost povprečno naraščala s 27-odstotno letno stopnjo.

V prvih treh mesecih smo obračunali 2,44 milijarde dinarjev vrednosti lastne proizvodnje, kar je nominalno za 69 odstotkov več kot lani, realno pa okrog 23 odstotkov več.

Stroški in ekonomičnost

Stroški oziroma porabljena sredstva so se, v primerjavi s prvimi tremi meseci v lanskem letu, povečali za 68 odstotkov. Med stroški, ki znašajo 2,29 milijarde dinarjev, predstavlja minimalna amortizacija v višini 91 milijonov dinarjev 4 od-

stotke. Minimalna amortizacija se je povečala za 17 odstotkov.

V prvih trimesečjih od leta 1980 dalje, držimo v povprečju skoraj vsa leta enako ekonomičnost. Delež stroškov znaša 67 odstotkov ali dve tretjini celotnega prihodka. Letos je bil delež stroškov v celotnem prihodu še nekoliko večji in znaša 72 odstotkov, kar pomeni, da se je ekonomičnost v primerjavi s preteklimi leti poslabšala.

Doseženi dohodek

V prvih treh mesecih letošnjega leta smo dosegli 869 milijonov di-

Mednarodni stiki Gradisa

Na obisku gostje iz ČSSR, Iraka in Nigerije

Teme pogovorov: sindikalni in poslovni odnosi

Obisk iz ČSSR

Od 15. do 20. aprila je bila naš gost delegacija gradbenega podjetja Bytostav iz Ostrave.

Prve stike s to podobno veliko gradbeno organizacijo smo vzpostavili že pred 17 leti, v zadnjem času pa so z obeh strani opazni interesi, da bi med seboj razvili kako višjo obliko sodelovanja, ne pa se dogovarjali samo o medsebojni izmenjavi počit-

niških zmogljivosti za naše in njihove delavce in učence.

V delegaciji so bili: generalni direktor Bytostava František Pospíšil, vodja partijske organizacije Josef Jelinek in predsednik sindikata Jaroslav Pokorný.

Goste smo seznanili s proizvodnim programom, jim pokazali nekaj referenčnih objektov, obratov in počitniških domov, z druge strani pa smo zaznali zanimanje za tehnolo-

ške rešitve pri proizvodnji betonskih elementov (zanimajo se za prenos tehnologije) in morda nakup Gradisove tipske betonarne.

Iraščani v Gradisu

V programu aprilskega obiska Iraške sindikalne delegacije v Jugoslaviji in Sloveniji so bili tudi obiski in razgovori v več slovenskih organizacij združenega dela, med njimi tudi v Gradisu.

(Nadaljevanje na 3. strani)



Delegacija Bytostava, ki jo je vodil generalni direktor František Pospíšil, ob sprejemu in pogovorih v naši delovni organizaciji

Prvo zasedanje delavskega sveta DO v novem mandatu

DS konstituiran, nato največ o rezultatih dela enot

Določen je bil tudi novi rok za sprejem GN 84 — 15. maj

Konstitutivno in hkrati prvo delovno zasedanje na novo izvoljenih delegatov delavskega sveta delovne organizacije GIP Gradis je bilo 18. aprila. Sprejetih je bilo 30 sklepov.

Delegati so po predpisanem postopku najprej izvolili potrebne organe, poslušali poročila in izpeljali glasovanje, na katerem so za predsednika delavskega sveta delovne organizacije izvolili Črtomira Božiča iz tozda GE Maribor, po nekaj njegovih besedah v zahvalo za zaupanje z željo, da bi dobro sodeloval, pa je bil izvoljen tudi njegov namestnik, Alojz Kepic iz tozda GE Ljubljana.

Volitve so v vseh tozidih in delovnih skupnostih uspele, zato so bili verificirani tudi drugi izidi oziroma sestavi ostalih samoupravnih organov na ravni DO.

Delegati so menili, da se morajo čimprej konstituirati tudi vsi izvršilni organi DSDO, v ta namen pa imenovali komisijo, ki so jo zadolžili, da skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami pripravi listo kandidatov za: odbor za načrtovanje in razporejanje dohodka — 8 članov, odbor za investicije — 8 članov, odbor za varstvo pri delu — 4 člane, odbor za kadrovanje in izobraževanje — 6 članov, odbor za standard in rekreacijo — 6 članov, odbor za informiranje — 4 člane, odbor za varovanje poslovne tajnosti — 2 člana in komite za SLO in DSZ. Vsak odbor ima tudi predsednika in tajnika (sestave opredeljujejo člani statuta DO).

Ista kandidacijska komisija je bila zadolžena tudi za sestavo liste s predlogi o članih stalnih komisij DO: komisije za kadrovska stanovanja, komisije za izvedbo in spremljanje SAS o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD, komisije za dodelitev Gradisovih nagrad in diplom, koordinacijske komisije za spremljanje uresničevanja ZZD in komisije za dohodkovne odnose. Za sestavo predlogov imenovana komisija naj bi delo končala v teh dneh.

Sprejet je bil tudi sklep, da naj bi predsedniki vseh omenjenih odborov, stalnih komisij in pa delavske kontrole DO delavskemu svetu dostavili poročila o delu v minulih dveh letih do 10. maja.

Sklepi o tujini

Osrednja točka dnevnega reda je bila obravnava in potrditev rezultatov dela v tujini — in to ne samo v preteklem letu.

Predmet obravnav so bila naslednja gradbišča: Qurna, Amara II, P-202D in KOL-3 v Iraku, delo Enote v Frankfurtu v ZR Nemčiji



Novi predsednik delavskega sveta delovne organizacije je Črtomir Božič iz tozda GE Maribor

Gradis Limited, mešana družba v Nigeriji.

Ugotovljeno je bilo, da je bil SAS, predložen v besedilu z dne 21. septembra 1983 o P-202D, do 12. marca letos sprejet v vseh Gradisovih tozidih. In ko smo že pri sporazumih: vsi tozdi so sprejeli tudi predložene spremembe in dopolnitve SAS glede sozda GLG v domovini.

Pred potrjevanjem začasnih kumulativnih rezultatov, doseženih na teh gradbiščih in ki so nekateri pozitivni, eni pa ne, je za vsako gradbišče posebej besedo imel najprej poročevalec, uvodni razlagi pa je sledila razprava o razmerah, izgledih, ukrepih, da bi se stanje izboljšalo in podobno. Sprejetih je bilo tudi nekaj sklepov, s katerimi so bili potrjeni predlogi inventivnih komisij in pa odobreni nakupi nekaj osnovnih sredstev, enako pa tudi nekatera pooblastila in garancije za lažje tekoče delo oziroma najete kredite.

Pri tej točki dnevnega reda je ostalo edino »odprto vprašanje« zavrnjen predlog razmejitev stroškov med Gradisom in IMP za gradbišče KOL-3. Delegati so ponujeni predlog zavrnili in menili, da v kolikor IMP ne bo predložil primerjave med kalkuliranimi in dejanskimi stroški za svoj obseg del, bo moral Gradis ukrepati v smislu samoupravnega sporazuma, da bi prišli do realnih rezultatov.

Gospodarski načrt

Delavski svet delovne organizacije je o predlogu gospodarskega načrta Gradisa za letošnje leto razpravljal že na prejšnjih sejah — o njem smo v zadnjih številkah precej pisali tudi v Gradisovem vestniku. Omeniti velja tudi to, da načrta ne sprejema DSDO; daje ga le v raz-



Namestnik predsednika DS je Alojz Kepic iz TOZD GE Ljubljana

pravo, sprejemajo pa ga tozdi.

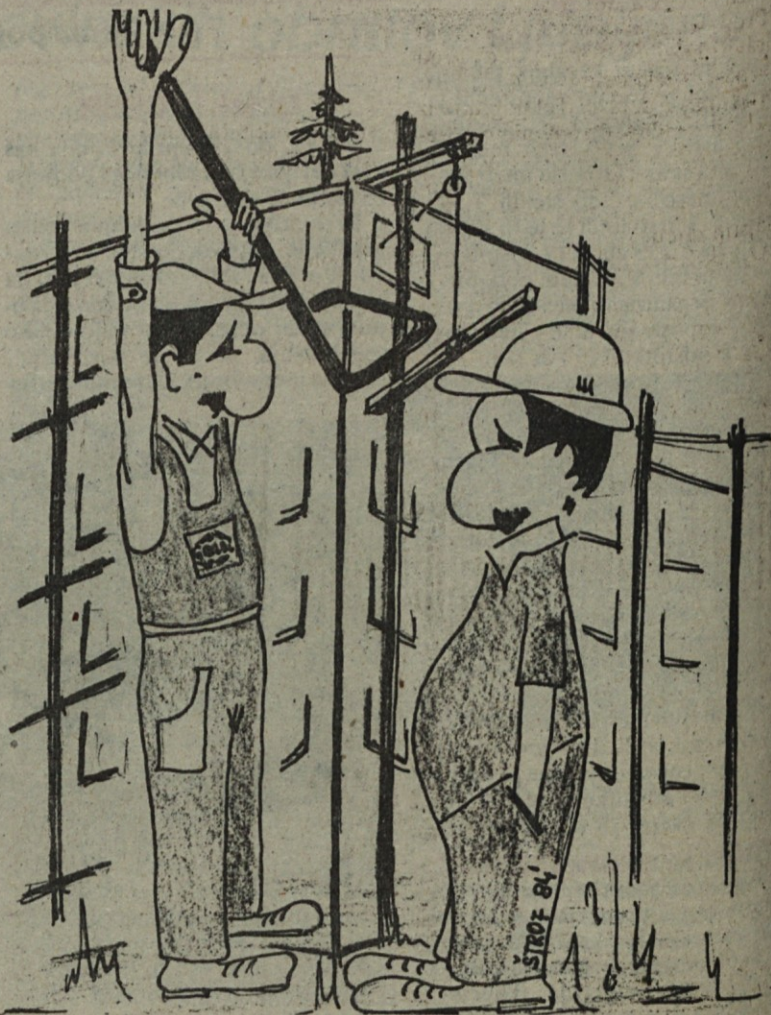
Podaljšana razprava je tekla še v prvih dneh maja, kot novi rok za sprejem pa je bil določen 15. maj. Sprejet je bil le tisti (sestavni) del GN '84, ki se nanaša na vse počitni-

ške domove GIP Gradis in to po predlogu, ki ga je pripravil odbor za standard in rekreacijo že v februarju.

Ostale zadeve

Med te sodijo: imenovanje delegata in njegovega namestnika v odbor udeleženk samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za pospeševanje gospodarskega sodelovanja z deželami v razvoju (DVR), za kar sta bila imenovana Karl Schwarzbartl oziroma kot namestnik Vili Štukelj; pooblastila Interni banki ter informacije o pridobitvah del (ki pa še niso dokončne); posredovanje v razpravo in v sprejem tozdom aneks k SAS o združevanju dela in sredstev za izgradnjo Tovarne za prefabrikacijo betonskih elementov in železokrivnico v Zatonu pri Bijelem polju v SR Črni gori, ter zadolžitveni sklep, da tozdi Inženiring do naslednje seje delavskega sveta DO pripravi predlog bruto kalkulativen OD po kvalifikacijah.

G. B.



— Franček, kako pa to, da imaš eno roko datjso?
— Nič hudega ni, samo dva mandata sem bil delegat!

(Nadaljevanje s 1. strani)

Stabilizacijski primež...

Po plačilu obveznosti nam ostane čisti dohodek, ki ga razdelimo na osebne dohodke in sklade. Dosegli smo 564 milijonov dinarjev čistega dohodka, kar je povečanje za 22 odstotkov oziroma 20 odstotkov planirane letne vrednosti.

Osební dohodek

Sredstva za osebne dohodke so v prvih trimesečjih v zadnjih štirih letih naraščala po povprečni stopnji,

165,2 odstotka, kar pomeni pri povprečnem naraščanju dohodka za 15,1 odstotka, da je rast osebnih dohodkov za 7 odstotkov presegla rast dohodka.

V srednjeročnih planskih dokumentih smo določili, da bo rast osebnih dohodkov za 5 odstotkov zaostajala za rastjo dohodka. To določilo smo upoštevali vse do prve polovice leta 1983, ko smo zaradi zaostajanja naših osebnih dohodkov za osebnimi dohodki v gradbeništvu in še bolj gospodarstvu Slovenije, spremenili sprejeto določilo in za osebne dohodke razporedili nekaj več dohodka.

Za osebne dohodke smo v prvih treh mesecih letošnjega leta razporedili 411 milijonov dinarjev. To je povečanje za 39 odstotkov. Kljub sorazmerno visokemu nominalnemu povečanju pa naši osebni dohodki ne sledijo še hitrejši rasti življenjskih stroškov. V letu dni so se življenjski stroški po izračunu Zavoda za statistiko povečali za 56 odstotkov.

Porast produktivnosti pri povprečni nominalni stopnji 27 odstotkov je višji kot je porast osebnega dohodka na pogojno uro (20 odstotkov), torej v skladu z določili.

Delež osebnih dohodkov v dohodku tudi počasi narašča. Lani je

bil 43,6 odstotka, letos pa nekoliko več — 47,3 odstotka.

Akumulacija se je zmanjšala

Visok porast obveznosti in tudi sorazmerno velik porast osebnih dohodkov ima svoj negativni odraz v naši akumulaciji. V prvih treh letošnjih mesecih smo za akumulacijo, to je poslovni in rezervni sklad ter pospešeno amortizacijo namenili 73 milijonov dinarjev, kar je za 35 odstotkov manj kot leto prej.

Zmanjševanje akumulacije je opazno že od 1981. leta dalje. V prvem trimesečju leta 1981 je bil delež akumulacije v dohodku 27,5 odstotka, leto kasneje že 22 odstotkov, letos pa je samo še 13 odstotkov. Ta ugotovitev je zelo neugodna.

Iz ustvarjene akumulacije se pokriva ves rezervni sklad, iz poslovnega sklada pa še marsikatero obveznost do družbe, tako da nam za razširitev naših lastnih zmogljivosti ostaja iz leta v leto vse manj.

V prihodnjih mesecih je pred vsemi zato še veliko dela. Povečanju obsegu del naj bi sledil tudi večji uspeh, kar bi pomenilo večji dohodek, večjo akumulacijo in bolj polne sklade ter ne nazadnje tudi več sredstev za osebne dohodke.

Zora Vehovec

Delovni uspeh pred praznikom**V 11 dneh 40 metrov visoko****Prekosili sami sebe — Neprekinjeno betoniranje in dežurstva**

Za Agrokombinatov tozd Poljedelstvo in živinoreja bodo novi žitni silosi v Mariboru pomembna pridobitev. V vseh devet celic — šest je namenjenih običajnim vrstam žitaric, tri pa »težko tekočim« snovem, moki na primer — bodo lahko vskladili že letošnji pridelek. Predvideni datum pričetka polnjenja novih silosov je 15. avgust. Izdelavo in vgradnjo opreme je prevzel domžalski Mlinostroj.

Pred tem so morali zahtevno delo opraviti gradbinci. To, kar je pred prazniki uspelo delavcem GE Maribor skupaj z delavci Tehnograda iz Tuzle, je vredno, da omenimo posebej. S tehnologijo drsnih opažev in neprekinjenim betoniranjem so potreben višino 40 metrov dosegli v enajstih dneh!

O kakovosti del, požrtvovalnosti

in tudi organizaciji del je ob »likofu« izrazil pohvalne besede tudi generalni direktor Agrokombinata dr. Bauman. Vodja sektorja na gradbišču Silosi, inž. Ivan Lovec, pa je ob tej priložnosti povedal: »Mislim, da bi bilo v krajšem času tak objekt nemogoče zgraditi. Prekosili smo sami sebe!«. Omenil je tudi, da gre zahvala za uspešno dokončano delo vsem, ki so sodelovali pri gradnji, saj tovrstna betonaža res zahteva velik napor in znanje slehernega delavca.

Povejmo še nekaj besed o organizaciji. V 24 urah so napredovali po 3,7 metra. Betonaže ves čas niso smeli prekiniti, zato je bila »na nogah« tudi ekipa 10 do 15 strokovnjakov, ki so dežurali za primer okvar, na primer na žerjavu, dvizni napravi, električnem omrežju ali drugih strojih. Noč in dan je pregle-

dovala kakovost betona tudi laboratorijska služba.

Zdaj sta v gradnji še vsipnik ter komandni objekt. Glede na to, da so najzathevnejša gradbena dela že mimo, rok ne bi smel biti vprašljiv.

Franjo Štromajer

(Nadaljevanje s 1. strani)

V njihovem spremstvu sta bila v Gradisu še predsednik republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije Milan Šinkovec in tolmač. V Gradisu so jih sprejeli: Boris Pečenko, podpredsednik poslovnega odbora; Željko Petovar iz Inženiringa, ki je bil dlje časa na delu v Iraku in so mu znane tamkajšnje razmere; s strani sindikata pa predsednik konference OOSZ v Gradisu Janez Vodopivec ter sekretar Valter Masten.

Na našo željo, da bi s sindikatom iraških delavcev vzpostavil tesnejše stike, so nam gostje rade volje posredovali imena najvišjih funkcionarjev v pokrajini, kjer je tudi naša delovna enota Qurna. Zagotovo se bodo naši predstavniki povezali s temi tovariši in v sodelovanju z njimi

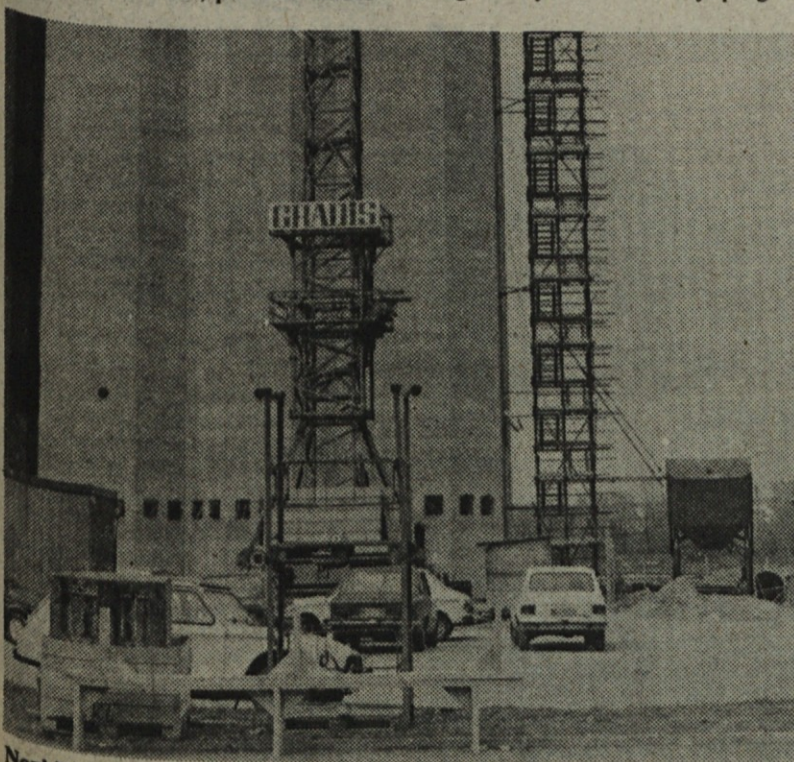
razrešili marsikatero dilemo ali pa uresničili želje, ki jih je ena ali druga stran izrazila v teh pogovorih.

Gradis Limited registriran

Eden izmed zelo resnih poslovnih obiskov, je bil tudi nedavni obisk našega nigerijskega partnerja dr. Edeta J. Amana v Ljubljani. Kot je znano, je bila v letu 1983 pridobljena registracija mešanega podjetja Gradis Limited v Nigeriji, od skupno 40-odсотnega deleža Jugoslovancev pa odpade na Gradis 33 odstotkov te celote.

Zaenkrat v Nigeriji Jugoslovani še nimamo stalnega predstavnika, kar pomeni, da se je treba v času običajnih obiskov v Nigeriji ali pri nas pomeniti o marsičem.

G. B.



Novi žitni silos — ustrezno spravilo za okrog 5.000 ton žita letošnje žetve



Gradisovci v pogovoru z dr. Edet J. Amano

Razmišljamo o skupni poti, petletki, desetletju,...

Potrebna bo velika skladnost, da bi v jadra zajeli kar največ vetra

Prvi resnejši poskus izdelati program razvoja Gradisa je bil narejen s srednjeročnim planom za obdobje 1971—1975. Tedaj so se zbrali vsi vodstveni delavci ter predstavniki samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij in s svojimi stališči dopolnili pripravljeni osnutek razvoja Gradisa.

Dragocene izkušnje iz tega razdobja so bile uporabljene pri oblikovanju srednjeročnega plana 1976—1980. V tem času smo zasnovali in začeli izvajati nekaj večjih razvojnih programov za nekatere tozde in tudi izpeljali nekaj uspešnih skupnih akcij: Železokrivnica v Ljubljani, nabava težkih strojev za SPO, upravno poslopje Gradisa, počitniški dom Biograd na moru.

Za sedanje srednjeročno obdobje 1981—1985 smo načrtovali še večje »podvige«. Dokončali naj bi razvojne načrte za večino Gradisovih tozdov, predvsem pa bistveno povečali vlaganja v težke in specialne stroje za SPO, za kar je bil izdelan

obsežen strokoven elaborat. Hkrati smo zapisali, da bomo uresničili do sedaj največjo skupno Gradisovo naložbo — tovarno gradbene opreme in strojev (s kraticami bi jo lahko imenovali TOGOS) na področju MP 3/8 v Mostah za KO Ljubljana

ter GE Ljubljana in še za Centralni laboratorij in Inženiring — in jo tudi uresničili! Pri tem je prevzel veliko breme amortizacijski sklad težkih strojev, park se ni obnavljal niti z enostavno reprodukcijo!

Očitno ni bilo moč hkrati uresničiti dveh tolikanj obsežnih in zahtevnih »podvigov« v razmerah, ki jih imenujemo stabilizacija. Doživljamo enormno zmanjševanje investicijske potrošnje ter zmanjševanje naše angažiranosti, ter se tolažimo, da s srednjeročnim planom načrtovanega povečanega števila strojev v SPO tako ali tako ne bi uspeli polno zaposliti na močno omejenem investicijskem trgu. Hkrati vemo, da bo že letos, ko bomo začeli snovati nov srednjeročni plan za obdobje 1986—1990 in tudi dolgoročni program do leta 2000, moralo dobiti načrtovanje oziroma bistveno povečanje težkih in specialnih strojev brezpogojno prednost pri (združenih) naložbah v Gradisu.

V tem srednjeročnem obdobju, ki se počasi že izteka, smo morali preložiti še dve veliki naložbi, obe na mariborskem področju. Ena je Industrijska cona v Hočah. Veliko razlogov imamo za prestavitev (menda ne tudi odložitve) te investicije: pomanjkanje denarja, še nerešena lokacijska vprašanja in druga odprta problematika gradbeništva v širši mariborski regiji. Druga naložba pa zadeva družbeni standard oziroma

kompleks objektov na Studencih. Tudi tu sta bila glavna problema lokacija in denar. Storili bomo vse, kar je v naši moči, da bi na Studencih postavili dela vsaj ob koncu tega obdobja in jih končali do leta 1990.

Temeljna zamisel razvoja

Kako torej danes lahko programiramo razvoj Gradisa — tja do konca tega tisočletja?

Naš pogled v prihodnost je tesno povezan s predvidevanji družbe kot celote. Če najprej omenjamo Slovenijo, potem kaže posebej omeniti nedavno sprejet zakon o zaščiti zemljišč. Slovenci smo se razmeroma pozno odločili zelo rigorozno zaščititi našo lepo domovino pred nelepimi gradbenimi posegi. To pomeni, da se bodo morali novi objekti seliti iz ravnin proti pobočjem, to je v skalo ali drug manj ugoden teren, na ravnam pa le še na neplodna ali vsaj na manj plodna tla, predvidoma tudi na bolj ali manj močvirna zemljišča. V obeh primerih se bo zahtevalo od graditeljev dvoje:

1) večje znanje za bolj zahtevno temeljenje

2) popolnejša oprema za posebna zemeljska dela za temelje objektov.

Razvoj bo terjal od nas skrb za specialne kadre (raziskovalce, laborante, geo mehanike, rudarje ipd.), hkrati pa vlaganja v specialno opremo. Že pred petimi leti smo v omenjenem elaboratu za SPO napisali, da se bo naše delovanje pri zaposlovanju specialne opreme in strojev (za temeljenje na primer) moralo aktivno vključiti v iskanje zaposlitve v ožji in širši domovini ter zunaj nje, s tem pa širiti ime in usposobljenost Gradisa za posebej zahtevana dela — seve z doseganjem primernih poslovnih rezultatov.

Že v sedanji srednjeročni plan Gradisa smo zapisali temeljne smeri razvoja, ki bodo zelo verjetno ostale rdeča nit nadaljnjega razvoja — do leta 2000.

Temeljna zamisel Gradisa je oblikovati močno delovno organizacijo, ki bo sčasoma prerasla v širšo asociacijo združenega dela in bo tako sposobna v interesu širše družbene skupnosti graditi zahtevnejše objekte doma in v tujini.

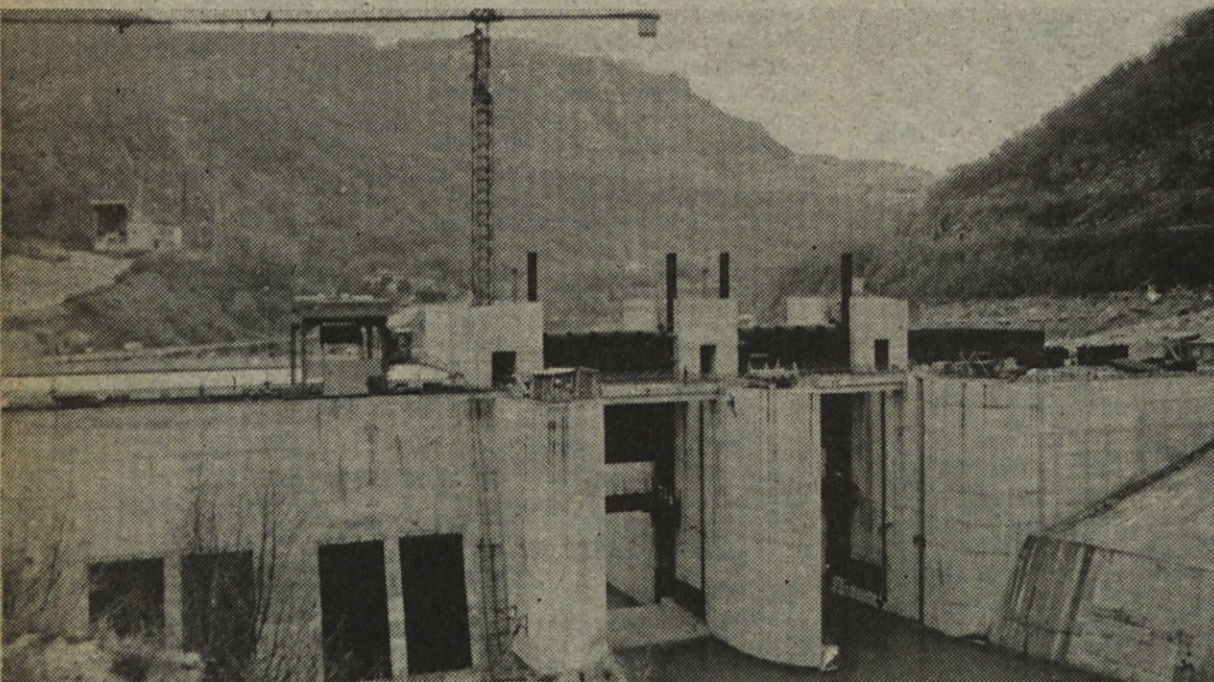
Temeljno zamisel in cilje bo mogoče uresničiti z uveljavljanjem inženiring metod ter standardizacije in unifikacije proizvodov.

Temeljni cilji razvoja

Zastavili smo si štiri temeljne cilje:



Brez težke gradbene mehanizacije pri zemeljskih delih ne gre



Gradnja energetskih objektov je prioriteta naloga slovenskega gospodarstva. Gradis, ki je do sedaj zgradil vse energetske objekte v Sloveniji bo sodeloval tudi pri gradnji novih hidroelektrarn na Savi in Muri. Ker je to velik projekt, ki ga bomo orpavili, šele do konca tisočletja, je našel svoje mesto tudi v dolgoročnih planskih dokumentih Gradisa.

1. Zagotavljanje in krepitev samoupravnih odnosov ter dvig splošnega in osebnega standarda delovnih ljudi, kot rezultat vloženega živega in minulega dela z družbenimi sredstvi.

Ta cilj je na prvem mestu. Danes, po sprejetju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v naši družbi, še bolj upravičeno.

V ta cilj je vključena tudi takšna samoupravna organiziranost Gradisa (obračunske enote, temeljne organizacije), ki bo na eni strani nudila maksimalne možnosti delavcem, da bi uveljavljali svoje samopravne pravice in dolžnosti, na drugi strani pa Gradisu kot gospodarskemu subjektu (delovni organizaciji ali širši asociaciji) omogočala največji možni razvoj tako po obsegu in še bolj po vsebini in kakovosti. To pomeni, ne le doseči nivo velikega Gradisa ampak še bolj in predvsem nivo VELIKEGA Gradisa — torej ne dvometraša ampak uspešnega poslovnega.

2. Vključitev Gradisa z izvajanjem storitev in lastno proizvodnjo v planske in tržne usmeritve gospodarstva.

Z uresničevanjem tega cilja se vključujemo v uresničevanje družbenih ciljev. Navedli smo že usmeritev družbe na uporabo manj kakovostne zemlje za gradnjo.

Ni manj pomembne niso druge družbene usmeritve oziroma usmeritve gospodarstva. Do leta 2000 bomo pri nas morali zgraditi še mnogo stanovanj, Gradis pa je največji graditelj le-teh. Prav pri gradnji stanovanj bomo morali narediti največji korak za povečanje produktivnosti, na podlagi že omenjene standardizacije in unifikacije. Gradis bo moral na tem področju v sodelovanju z drugimi institucijami (splošnim združenjem, gradbenim centrom, fakulteto, sorodnimi organizacijami združenega dela in drugimi) prevzeti eno od vodečih vlog tako pri gradnji stanovanj kot pri vseh drugih skoraj brezštevilnih aktivnostih, ki spremljajo stanovanjsko gradnjo.

Naslednje področje usmeritve gospodarstva je izkoriščanje naravnih in drugih virov pri izgradnji energetskih objektov. Na tem področju ima Gradis velike možnosti, da še izboljša dosedanje dosežke, tako pri izpopolnjevanju in razširitvi kadrov kot opreme.

Dalje bomo prisotni pri pomembnejših naložbah gospodarskih subjektov, saj lahko glede na naš obseg in mobilnost ter znanje (reference) uspešno izvajamo najzahtevnejše objekte. Na tem področju se bomo morali sami, še bolj pa v povezavi s specialnimi institucijami, vključiti v celovitejši inženiring posle.

Še cela vrsta drugih področij je (zeleni program v poljedelstvu, infrastruktura v prometu, turizem in še nekatera druga področja), ki se bodo pospešeno razvijala in kjer se bodo iskale gradbene (in inženiring) organizacije, ki bodo sposobne

zgraditi (na ključ v roke) objekte **hitro, kvalitetno in poceni.**

3. Izvajanje gradbenih storitev v tujini ob sodelovanju z drugimi organizacijami predvsem v deželah v razvoju.

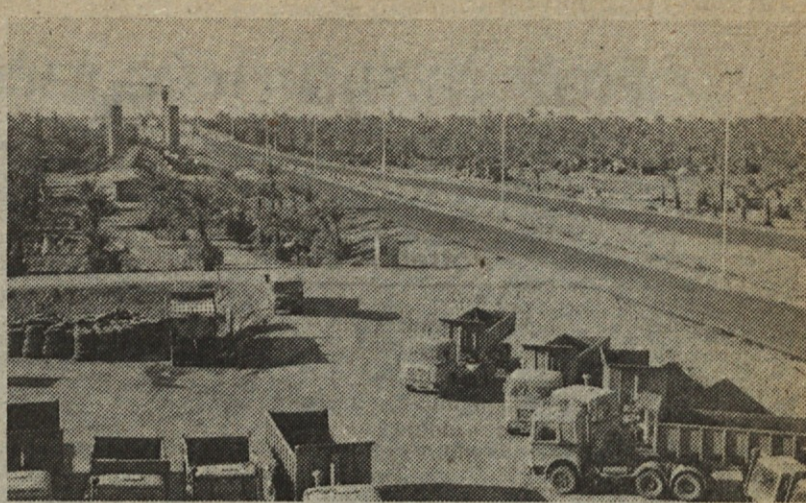
Investicijska dejavnost v tujini je in bo stalnica našega delovanja. Večja angažiranost sega nekaj let nazaj, če ne upoštevamo zdaj že dvajsetletnega delovanja v Frankfurtu. Naša skupna (družbena) slabost pri nastopanju v tujini je pomanjkanje denarja, zato se bomo morali povezovati z drugimi organizacijami, tudi zunaj domovine. Prav tako se bomo morali nenehno truditi za kar največji možni izvoz naših izdelkov.

4. Tozdi bodo sporazumno širili dejavnosti, ki so tehnološko in organizacijsko razvite že pri drugih udeleženkah, vendar le na podlagi enotnega programa in tipizacije, ki omogoča združevanje zmogljivosti na ravni delovne organizacije.

Ta temeljni cilj je sila pomemben za doseganje kar največjih sinergijskih (skupnih) učinkov na podlagi razumne delitve del in proizvodov znotraj — pa tudi zunaj Gradisa. Dosedanje akcije niso bile kaj prida uspešne pri uresničevanju tega cilja. Nasprotno, imamo nekatere posege znotraj in zunaj Gradisa, ki delujejo celo v nasprotni smeri. V Gradisu, na primer, nismo uspeli koncentrirati železokrivske dejavnosti v dveh centrih ali nabavljati težko mehanizacijo samo v enem tozdu. Zunaj Gradisa pa se širijo nekatere zmogljivosti, ki so predimenzionirane že zdaj, čeravno so tehnološko in organizacijsko razvite v drugih OZD.

Skupne aktivnosti v slovenskem gradbeništvu

V slovenskem in jugoslovanskem gradbeništvu bomo morali v prihod-



Investicijska dejavnost v tujini bo tudi v bodoče stalnica našega delovanja. Za tak nastop se bomo morali zaradi pomanjkanja denarja pri nas, povezovati z drugimi organizacijami tudi zunaj domovine. Izvajanje gradbenih del in večji izvoz naših izdelkov naj bi bil predvsem v deželah v razvoju

nje bistveno bolj sodelovati kot doslej, predvsem na nekaterih področjih kot so: nastopanje v tujini, raziskave in razvoj, unifikacije in standardizacija, težki stroji in oprema, plansko poslovne skupnosti, za razne skupne aktivnosti, izobraževanje, kvaliteta, standard delavcev.

Nezadovoljni smo z uresničevanjem sklepov posebne konference o gradbeništvu, ki jo je pred leti pripravil CK ZKS. Zato bomo morali v bližnji in tudi daljni prihodnosti poskrbeti za večjo aktivnost: to pa je večje dolžnosti in pravice nekaterih institucij, ki bi morale skupaj z ozdi s področja gradbeništvu učinkoviteje urejati njegove probleme. Te institucije so: izvršni svet s svojim komitejem za industrijo in gradbeništvo, gospodarska zbornica s splošnim združenjem za gradbeništvo, svet zveze sindikatov z republiškim od-

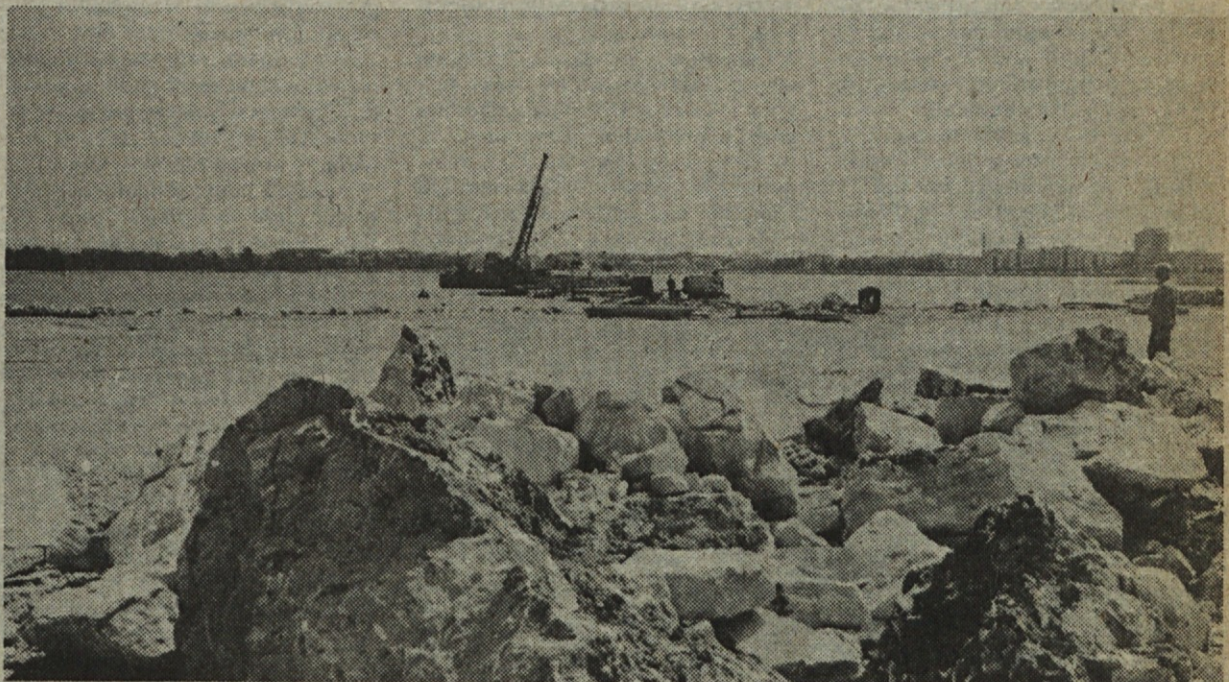
borom in ne nazadnje tudi fakulteta za gradbeništvo.

Pomankljivo je že to, da ni institucionalizirane oblike in vodstva, ki bi skrbelo najprej za reševanje najbolj perečih vprašanj graditeljstva in potem tudi za oblikovanje, predvsem pa uresničevanje razvojnih ciljev.

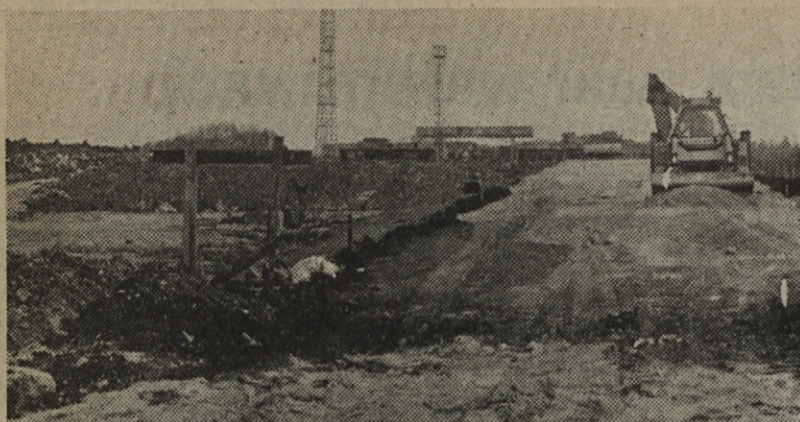
Na koncu lahko samokritično ugotovimo, da tudi Gradisovci nismo bili vselej in povsod zadosti vključeni in aktivni v raznih republiških (in zveznih) organih in organizacijah.

Končno nam nudi delegatski sistem skoraj neizmerne možnosti prek raznih oblik in načinov uveljavljati dobre zamisli, sklepe in usmeritve. Zdaj je (še) čas, da se tudi na tem, razvojnem področju uveljavimo kot organizacija z izbranimi kadri.

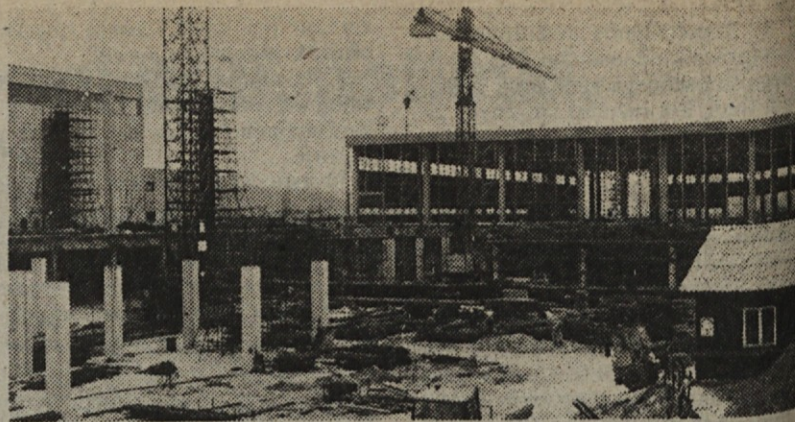
Stane Uhan



V Jugoslaviji vse bolj odpiramo vrata navtičnemu turizmu, saj turistični delavci pravijo, da je bodočnost turizma prav v navtiki. Zato smo tudi intenzivneje začeli graditi marine za privez vseh vrst plovil. Do konca tega desetletja bomo na jadranski obali zgradili kar lepo število marin. V ta velik projekt se je vključil tudi Gradis. V prejšnji številki smo objavili sliko marine v Rovinju, tokrat pa objavljamo sliko gradnje marine v Umagu



Ob osnovnih proizvodnih objektih je potrebno urediti tudi številne spremljajoče objekte: dovozne ceste, železniške tire, glavni vhod, platoje, okolico...



V kompleksu IMV v Novem mestu je vrednost gradbenih del ocenjena na okoli milijardo dinarjev

Industrija motornih vozil

Je največje gradbišče v Novem mestu?

Gradis je v Novem mestu prisoten že več kot deset let, natančneje od 1972. leta. Takrat smo začeli za Industrijo motornih vozil graditi tovarno avtomobilov in ostale spremljajoče objekte, ki so posejani tudi zunaj središča Novega mesta.

Zaradi izredno velikega števila objektov, ki jih je bilo treba zgraditi v kratkem roku po takratnem razvojnem programu IMV, so leta 1979. prišli v Novo mesto razen delavcev tozda GE Ljubljana-okolica tudi delavci tozda GE Celje, delavci tozda GE Nizke gradnje Maribor pa so prevzeli gradnjo mostu za industrijski tir do IMV. Slednji, 560m dolg most, je bil predan uporabi 25. aprila 1980.

Prva močnejša kriza je doletela IMV že v letih 1979 in 1980, kar je močno vplivalo na nadaljno realizacijo razvojnih načrtov, ki so bili zelo na veliko zastavljeni. Po prvotnih dolgoročnih programih bi morali biti v Novem mestu zgrajena nova velika tovarna počitniških prikolic, v Mirni pa tovarna, v kateri bi izdelovali avtomobilске sklope.

Tovarno počitniških prikolic naj bi gradili v štirih fazah. Proizvodna hala bi bila dolga 550 in široka 124 metrov. Po prvotnih načrtih naj bi imela pritličje in eno 20 metrov visoko etažo. Pomanjkanje sredstev je te načrte seveda spremenilo.

Do leta 1981. je bila delno zgrajena le prva faza tovarne počitniških prikolic, to je proizvodna hala v izmeri 124 x 124 metrov s pritličjem in etažo. Vse večje izgube in potem sanacijski programi so gradnjo začasno popolnoma ustavili, še predno je

bila izgotovljena prva faza. Gradbišče je potem kar dve leti samevalo, težave IMV pa so se večale.

Lansko pomlad so se zadeve le nekoliko popravile in premaknile v mrtve točke. Novi sanacijski program je predvidel nadaljevanje gradnje, le v precej skrajšani obliki. Leta 1981. začeta gradnja prve faze tovarne počitniških prikolic naj bi se dokončala in sicer tako, da bi bili v njej združeni obe prej imenovani proizvodnji — prikolic in avtomobilskih sklopov.

Omenjeni sanacijski program obsega tako imenovani načrt razvoja IMV2 in IMV3. Za spodnjo etažo je predviden program IMV 2, to je velikoserijska izdelava avtomobilskih sklopov (vključno z francoski Renault), v zgornji etaži pa bo program IMV 3, kjer bodo izdelovali počitniške prikolic. Novi sanacijski program je opredelil raz-

voj IMV tako, da bo vsa proizvodnja skoncentrirana v Novem mestu.

»Zaradi še vedno ne v celoti dorečene tehnologije je delo na tem gradbišču zelo zahtevno,« nam je povedala tehnična pomočnica direktorja tozda GE Ljubljana-okolica Marija Kukovica. V Novem mestu je v vlogi glavnega koordinatorja vseh del. »Gradbeni izvajalci se sproti podrejamu zahtevam tehnologov in projektantov. Vsi delamo 'z roko v roki in iz rok v roke'. Želja investitorja je, da bi investicijo čimprej realizirali. Terminski plan, ki ga je izdelal investitor, dosledno sledimo in ga tekoče izpolnjujemo. Tehnološke rešitve dobimo včasih le za teden dni vnaprej, podobno je s projekti, terja pa to izredno prilagodljivost. Takšno delo zahteva veliko naporov vseh nas.

Zaradi časovne stiske moramo pripravljati tudi vse kalkulacije sproti in na novo.

S projektanti, tehnologi in investitorjem imamo gradbeniki redne tedenske operativne sestanke, na katerih skušamo tekoče reševati probleme v zvezi z našim delom.

Zadnje zahteve tehnologov so, da bi del etaže za velikoserijsko izdelavo sklopov pregradili z medetažo, v kateri bodo upravni prostori in raziskovalni laboratorij. Pospešeno delamo tudi del etaže za proizvodnjo »sendvičev« za počitniške prikolic. Želja investitorja je, da bi proizvodnja »sendvičev« (to so po novi tehnologiji izdelane stranice najnovjšega tipa počitniških prikolic) začeli izdelati že letos jeseni — ali še bolj slikovito povedano že včeraj.

Novemu sanacijskemu razvojnemu programu in tehnologiji, ki je predvidena, je bilo treba prilagoditi tudi vse ostale spremljajoče objekte. V gradnji sta še severni in južni energetske objekti ter objekti termične obdelave. Medprostor med bodočim novim carinskim skladiščem in proizvodno halo bo izkoriščen tako, da bo pokrit in bodo v

njem deloma tehnološki in deloma skladiščni prostori ter prehod. Tudi del carinskega skladišča je doživel spremembe in sicer v tem, da se v zdajšnji fazi skladišče ne bo dokončalo. Na delu tega prostora bo zgrajeno energetske polje za razvoj energetskih vodov.

Delavci tozda Nizke gradnje Maribor že končujejo 22 metrov dolg in 8,5 metra širok most, po katerem bo možen dovoz z osrednjega platoja v zgornjo etažo.

Ob navedenem opravljamo tudi vrsto manjših del kot na primer: dovožno cesto, glavni vhod, platoje, plinsko postajo, zunanje energetske vode, bazene za ostružke, na že obstoječih proizvodnih objektih pa vzdrževalna dela in adaptacije.

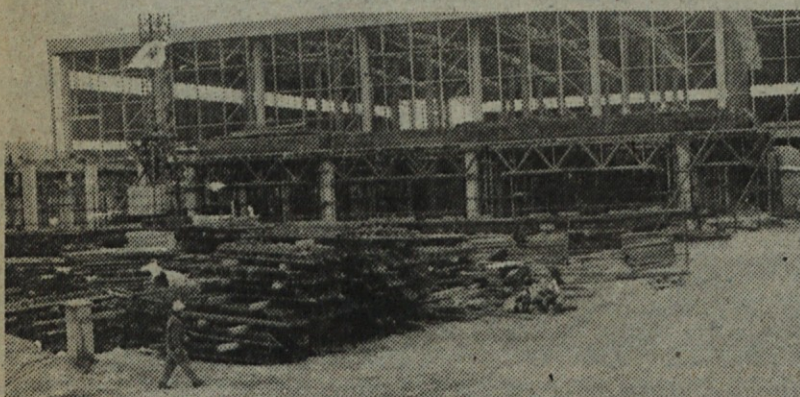
Na pred leti nastali površini širokega odkopa v kompleksu zemljišče, rezerviranih za IMV bo narejen plato dolg 360 in širok 124 metrov. V gradnji je tudi južni aneks ob presernici.

Navedeno ob podatku, da je na gradbišču okrog 250 Gradisovih delavcev ter okrog 80 delavcev podizvajalcev in kooperantov, govori v prid temu, da je gradbišče IMV v Novem mestu trenutno največje Gradisovo gradbišče.

Zadnji sanacijsko-razvojni program IMV je investitor ocenil na okrog 4,5 milijarde dinarjev. Samo gradbenih del bo za nekaj več kot milijardo dinarjev. Vrednost investicij je samo cenitev, saj se zaradi omenjenih težav in zahtev dela oddajajo po sistemu odprte kalkulacije.

Življenjski pogoji so na gradbišču dobri. Delavci stanujejo v delavskem naselju postavljenem ob gradbišču zagotovljena pa jim je tudi brezplačna prehrana vključno s popoldanskim obrokom za vse, ki morajo delati nadurno. Gradbišče je v eno izmeno »živo« tudi ob sobotah in nedeljah, hiter tempo dela pa občasno upočasni le pomanjkanje celimenta.

Besedilo in slike:
C. P., G. B.



Nova proizvodna hala IMV. V zgornji etaži bodo izdelovali počitniške prikolic, v spodnji pa avtomobilске sklope v velikih serijah za francoski Renault

Na trasi AC Naklo—Ljubljana

Gradisova dva objekta: Šentviški »Pokriti vkop«, most prek Kokre

V Sloveniji skušamo nekaj zadnjih let nadoknaditi zamujeno pri gradnji naše osrednje cestne povezave, avtoceste bratstva in enotnosti. Le-ta naj bi povezala bodoči predor pod Karavankami pri Jesenicah z Gevgelijo v Makedoniji.

Dvopasovnica, ki je bila grajena s prostovoljnim delom pred več kot dvajsetimi leti, že dolgo težko požira ves domači in tranzitni promet. Cesta ima mednarodni pomen — povezuje države Zahodne Evrope z Bližnjim in Srednjim vzhodom. Ravno zaradi širšega pomena te cestne povezave so nam dežele Zahodne Evrope in njihove banke že nekako pred desetimi leti začele dodeljevati posojila za posodobitev in razširitev te pomembne prometne žile. S temi sredstvi, delno pa tudi z lastnimi so že skoraj v celoti zgrajeni odseki štiripasovnice med Zagrebom in Beogradom ter večji del med Beogradom in Nišem.

V Sloveniji razen nekaj obvoznic v Ljubljani in Mariboru dolgo ni bilo narejenega nič. Šele lansko leto so se zadeve premaknile z mrtve točke. Začeli smo graditi odsek od Naklega do Ljubljane, dolg 26 kilometrov.

Gradis je prevzel gradnjo dveh najzahtevnejših objektov — pokriti vkop oziroma tako imenovano Galerijo v Šentvidu pri Ljubljani ter most čez Kokro v bližini Kranja. Pri gradnji teh dveh objektov sodeluje šest naših tozdov, in sicer: SPO, GE Ljubljana, GE Nizke gradnje Maribor, Projektivni biro Maribor, GE Jesenice in Železokrivnica.

Gradnja na celotni trasi, kot tudi na obeh naših objektih, se odvija v pospešenem tempu, saj se rok predvidene otvoritve tega cestnega odseka hitro bliža. Prvi avtomobili naj bi po novi trasi med Naklom in Ljubljano zapeljali tik pred 29. novembrom letos.

Most prek Kokre

Most prek Kokre v bližini Kranja je bil sprojektiran v Gradisovem projektivnem biroju v Mariboru, in sicer kot most z dvema voznima pasovoma, saj je le del bodoče avtoceste med Ljubljano in Kranjem gra-

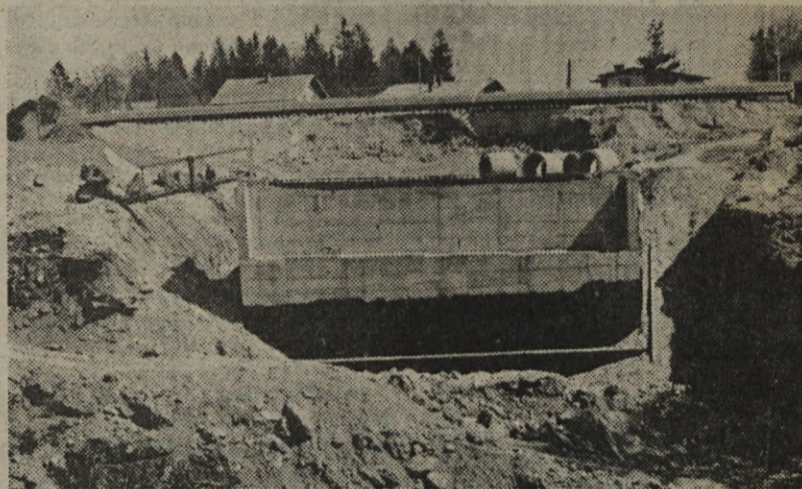
jen za štiripasovnico, 6 kilometrov med Naklom in Kranjem pa bo sprva zgrajen kot dvopasovna cesta!

Na mostu čez Kokro bodo montirani najdaljši prednapeti prostoležeči nosilci v Jugoslaviji (dolgi po 50 metrov). Polje med obema obreznima opornikoma bo premostilo pet prednapetih nosilcev, ki bodo med seboj povezani s prednapetimi prečniki, da bodo tvorili sistem brane.

Nosilci za most čez Kokro so izdelani v bazi Nizkih gradenj na Po-brežju v Mariboru, od tam pa jih bodo pripeljali na gradbišče. Montaža nosilcev bo v drugi polovici tega meseca. Širina voznih pasov na mostu bo dvakrat 3,75 metra. Ob obeh pasovih bosta še hodnika, široka 0,70 metra, skupna dolžina mostu pa bo 12,10 metra.

»Pokrit vkop« — galerija v Šentvidu

S pokritim vkopom ali takoimenovano Galerijo v Šentvidu pri Ljubljani se bo v tej fazi gradnje avtocesta zaključila. Tu je v gradnji predor pod železniško progo Ljubljana-Jesenice na območju postaje Vižmarje, ter priključek na oziroma iz avtoceste na Celovško cesto. Tod



Na mostu čez Kokro pri Kranju bodo montirani najdaljši prednapeti prostoležeči nosilci v Jugoslaviji, dolgi 50 metrov

bo v bližnji bodočnosti tudi začetek predora pod Celovško cesto in pod šentviškim hribom (predor bo dolg 1.500 metrov, grajen bo v kasnejših fazah, cesta pa bo priključena na zahodno ljubljansko obvoznico).

Pri gradnji Galerije bo izkopanih okrog 147.000 prostorskih metrov materiala, zasipov za okrog 67.000 prostorskih metrov, vgrajenega okrog 14.000 prostorskih metrov betona, 2.000 ton armatur in postavljenih okrog 32.000 kvadratnih metrov opažev.

Delo na gradbišču teče s polno paro, v dveh izmenah. V eni izmeni delajo tudi vse sobote in nedelje, pa tudi med prvomajskimi prazniki je delo zastalo le za dva dni. Treba je dokončati izkop ter betonirati temelje in stene za uvožno-izvozni rampi, za večtirni nadvoz železnice prek trase ter za obok — začetek tunela.

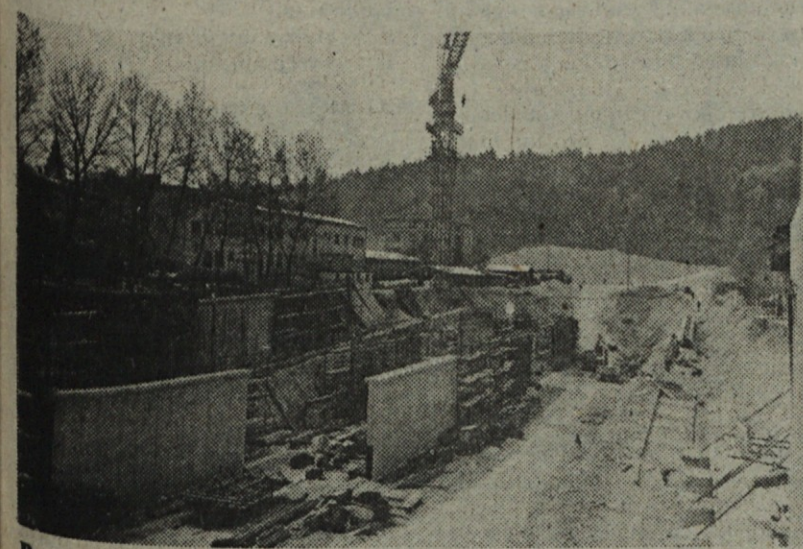
Nosilci so že v delu v obratu Nizkih gradenj v Mariboru.

Po dokončani montaži nosilcev in zgrajeni armiranobetonski plošči prek nosilcev, bo na območju železniške postaje Vižmarje celotna »ploščad« zasuta na območju med železniško postajo in Celovško pa delno zasuta. Na novonastalih površinah nad vkopanim objektom bodo urejena športna igrišča in zelenice.

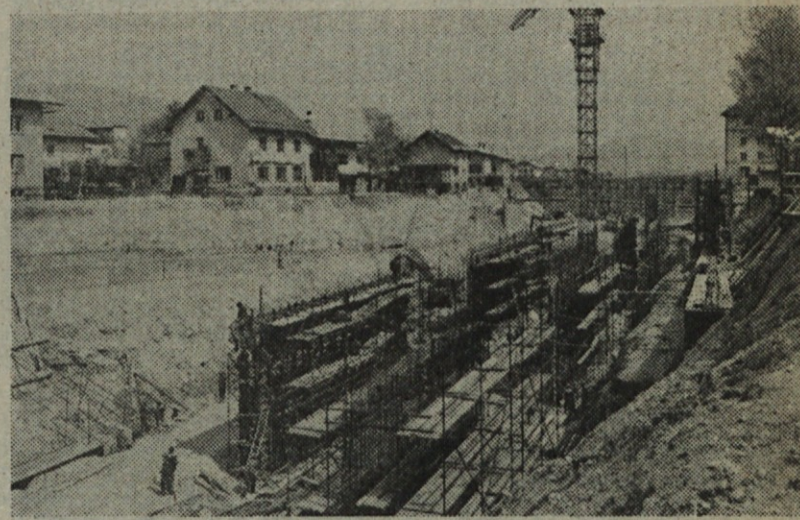
Izkop za galerijo je že dosegel globino 12,5 metra. Galerija bo skupno dolga 257 metrov in široka 38 metrov.

Za zavarovanje objektov, ki so ob samem robu gradbene jame, je bilo treba narediti več deset zavarovalnih pilotov premera 100 cm, za zavarovanje železniške proge pa izdelana berlinska stena, visoka 12,5 metra. Temelji sten galerije stojijo na pilotih premera 150 cm. Doslej jih je v zemlji že 45.

Besedilo in slike:
C. P. G. B.



Pogled z desnega roba 12 metrov globoke gradbene jame v smerproti Celovški cesti. Ob desnem robu vidimo v ospredju meter debele betonske pilote, ki varujejo brežine in na robu stoječe stanovanjske hiše



Na dnu izkopa za avtocesto teče zbiralni kanalizacijski vod, nad temelji pa rastejo kvišku podporne in ločilne stene

HE Solkan — prva elektrika jeseni na HE Mavčiče — dela v polnem teku

Pomanjkanje električne energije nas je zadnja leta prisililo, da smo več pozornosti namenjali gradnji energetskih objektov. V Sloveniji smo se odločili graditi vodne elektrarne, povečevati obstoječe zmogljivosti toplotnih elektrarn, vlagati v razširitev in posodobitev premovalnikov, za potrebe nuklearke v Krškem gradimo rudnik urana Žirovski vrh in ne nazadnje, vlagamo v energetske objekte v drugih republikah, predvsem v Bosni in Hercegovini (Tuzla V in Ugljevik).

Odločili smo se tudi za gradnjo niza elektrarn na Muri in Savi, sodelovali pa bomo tudi pri gradnji druge nuklearke v Prevlaki pri Zagrebu.

Ni naključje, da bo pri vseh teh delih sodeloval tudi Gradis; doslej smo zgradili vse energetske objekte v Sloveniji, to je 25 hidroelektrarn, termoelektrarn, toplarn in NE Krško.

Raziskave so pokazale, da imamo izkoriščenih le nekaj več kot 30 odstotkov vodnih potencialov, kar je precej pod evropsko izkoriščenostjo. Po drugi strani vemo, da je elektrika iz hidroelektrarn najcenejša; na taj način pridobljena kilovatna ura električne energije nas je lani v povprečju stala nekaj nad 60 para. Vse to je tudi odločilno vplivalo na načrtovano nadaljno gradnjo hidroelektrarn na Savi in Muri. Trenutno sta v Sloveniji v gradnji dve hidroelektrarni — HE Solkan na Soči in HE Mavčiče na Savi.

HE Solkan bo ena izmed najsodobnejših elektrarn pri nas

»Prvi agregat z močjo 10,8 MW tretje soške elektrarne v Solkanu se bo začel poskusno vrteti koncem septembra«, je povedal glavni direktor Soških elektrarn tov. Golob, ko smo ga obiskali 11. aprila in dodal: »seveda pod pogojem, da bodo dobavitelji pravočasno dostavili potrebno opremo in jo tudi dokaj tekoče vgrajevali.«

Omenil je, da imajo zadnje čase precej težav z dobavitelji opreme, predvsem z Rade Končarjem, iz Zagreba, ki bi rad dosegel višje cene in

zato zavlačuje z dobavo opreme za generatorja. »Edino to bi lahko podrdlo naš plan oziroma začetek poskusnega obratovanja. Na prvotnem roku vsi vztrajamo, ta pa je, kot sem že povedal, konec septembra.«

Sedaj, ko imate precej težav z dobavitelji opreme in montažerji (ki pa delajo v izredno ugodnih pogojih, saj je elektrarna gradbeno že skoraj v celoti končana, iz dosedanjih izkušenj pa vemo, da so gradbinci in montažerji opreme delali najčesteje iz rok v roke), kako ocenjujete delo in sodelovanje z Gradisom, ki je glavni izvajalec gradbenih del?

»Z Gradisom smo ves čas gradnje dobro sodelovali in kakšnih večjih težav in problemov nismo imeli. Med nami kot investitorjem in Gradisom kot izvajalcem del je sicer v času, ko mi nismo imeli dovolj sredstev za nadaljevanje gradnje občasno prišlo do manjših zapletov, ko smo kljub temu vztrajali, da Gradis del ne ustavi. Gradis je imel večkrat na gradbišču le minimalno število delavcev. Če ne bi bilo težav kar se denarnih sredstev tiče, ki pa so danes prisotne skoraj pri vseh investicijah, povzročajo pa sive lase tako izvajalcem kot investitorjem, potem bi bilo sodelovanje z Gradisom več kot dobro. S skupnimi močmi in razumevanjem pa smo to novogradnjo le uspešno pripeljali h koncu.«

V petih letih gradnje se je HE Solkan verjetno tudi precej podražila. Kakšna bo končna cena?

»Predračunska vrednost objekta je bila narejena na osnovi cen izpred

sedmih let. Pred dvema letoma je bila že trikrat večja in je znašala okrog 1,5 milijarde dinarjev. Sedaj ocenjujemo, da bo končna cena hidroelektrarne okrog 3 milijarde dinarjev. Takšnemu povečanju so poleg dviga cen botrovala tudi dodatna dela kot preprojektiranje iz dveh na tri agregate, prestavitve ceste Nova Gorica — Anhovo, ureditev vodnega zajetja Mrzlek in nekatera druga.«

Ob obisku gradbišča HE Solkan smo videli, da so gradbena dela večinoma že zaključena. Zaključujejo jih tudi obrtniki v strojnici. Na gradbišču je bilo okrog 29 delavcev. Le-tičakajo na ureditev vodnega zajetja Mrzlek, da bodo potem lahko dokončali še nekatera manjša dela na pretočnih poljih; s tem se bodo gradbena dela v Solkanu zaključila.

Zdaj je na vrsti montaža opreme — Metalna iz Maribora dobavlja in montira žerjave, Litostroj iz Ljubljane turbine, Rade Končar iz Zagreba generatorje, avtomatiko pa Iskra.

Oprema se montira tako, da bi bil omogočen čimprejšnji zagon prvega agregata, nato še drugega in kasneje še tretjega. Tretji agregat, ki je bil dodatno projektiran, bo obratoval le občasno, to je v času dovolj močnega vodnega pretoka.

Instalirana moč elektrarne v Solkanu je 31,5 MW, vendar bo zaradi že omenjenega načina obratovanja dajala skupaj okrog 150 milijonov kilovatih ur električne energije letno. To pravzaprav ni veliko, če vemo, da na Primorskem že danes porabijo petkrat več električne energije letno — vendar pa bo zdaj več domače in se bo uvoz elektrike lahko vsaj zmanjšal.

Ker so gradbena dela že skoraj zaključena, naštejmo še nekaj količinskih podatkov o HE Solkan vgrajenih materialih.

V petih letih gradnje je bilo skoraj 200.000 kubičnih metrov izkopov od tretje do pete kategorije, vgrajenih okrog 102.000 kubičnih metrov betona, 2.500 ton armatur in za okrog 82.000 kvadratnih metrov opažev.

HE Solkan na Soči pri Novi Gorici bo eden izmed srednje velikih in najsodobnejših energetskih objektov v Jugoslaviji. V elektrarni namreč ne bo posadke — upravljali jo bodo daljinsko iz območnega centra v Novi Gorici.

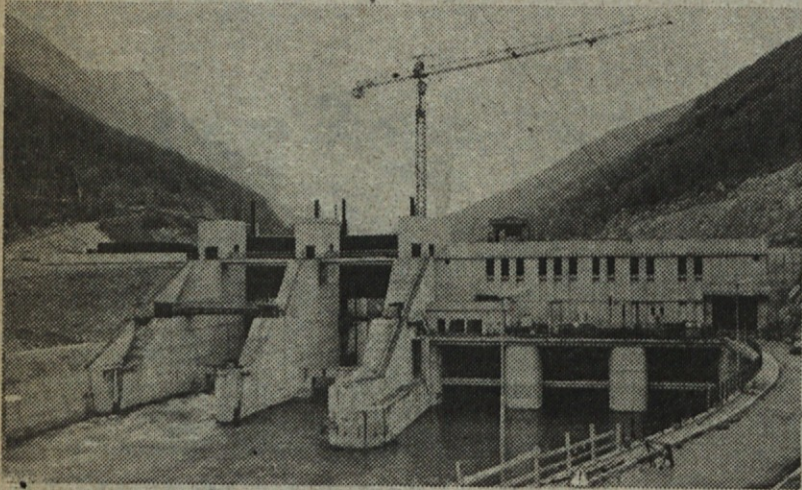
HE Mavčiče — prvi kilovati oktobra 1985

Podobne denarne težave, kot so zavirale gradnjo HE Solkan, so pestile tudi drugo gradbišče in upočasnile gradnjo hidroelektrarne v Mavčičah na Savi, približno na pol poti med Ljubljano in Kranjem.

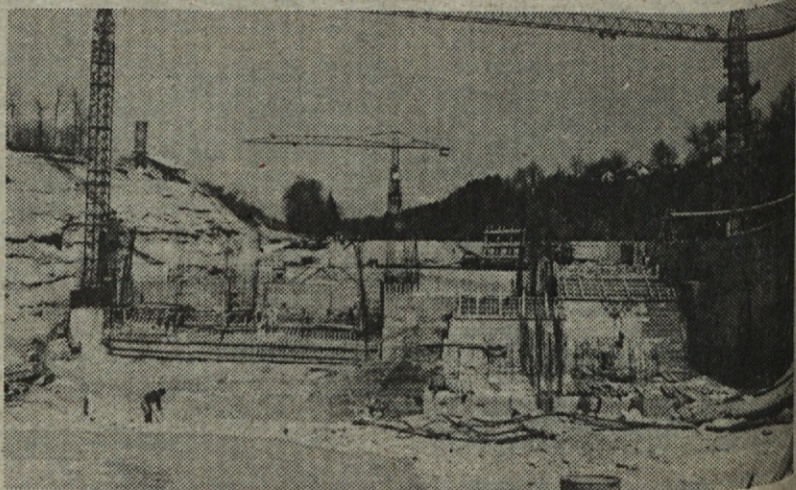
Ideja o gradnji HE Mavčiče se je porodila že leta 1948, prvi investicijski program pa je bil narejen pet let kasneje. Zatonil je v pozabo, saj smo najprej začeli graditi večje elektrarne na Dravi in termoelektrarne v Šoštanju. Šele veliko pomanjkanje električne energije v državi v zadnjih letih ter draga elektrika iz elektrarn na mazut nas je znova spomnilo na neizkoriščene rezerve — gradnjo vrste manjših elektrarn na še ne dovolj izkoriščeni Savi in Muri.

Investicijski program za gradnjo HE Mavčiče je delavski svet Elektrogospodarstva Slovenije sprejel sredi leta 1979, temeljni kamen pa je bil položen 25. aprila 1980. leta. S pripravljalnimi deli so delavci tozda GE Nizke gradnje Maribor začeli koncem leta 1980. Spomladi 1981. so bila vsa pripravljalna dela prekinjena zaradi pomanjkanja finančnih sredstev pri investitorju, Savskih elektrarnah.

Nekoliko intenzivneje se je ponovno začelo delati na HE Mavčiče



Prve kilovate elektrike bo hidroelektrarna Solkan začela dajati jeseni letos



Na desni strani slike sta še vidni dve pretočni polji. Levo od srednjega žerjave pa bo v Mavčičah v enem letu zgrajena strojnica

spomladi 1982. leta, pravi obseg pa je gradnja v resnici zadobila z dveletno zamudo.

S tem se je seveda spremenil tudi rok za dograditev HE Mavčiče. Po prvotnem terminskem planu, bi morala ta elektrarna obratovati že vsaj eno leto. Glede na omenjeno pa je bil odgovorjen nov rok in sicer, da naj bi bila elektrarna gradbeno dokončana julija prihodnje leto, prvi od dveh agregatov z močjo 19 MW pa naj bi se začel vrteti 1. oktobra 1985.

Omenjene prekinitve so »podražile« vodno elektrarno v Mavčičah za dobre 4 milijarde dinarjev. Po zdajšnjih cenah naj bi znašala celotna naložba kar okrog 6 milijard dinarjev.

Od avgusta lani, je gradbena jama že zavarovana pred Savo z mogočnim zidom. Ob reki je do 12 metrov pod gladino Save veliko gradbišče. Vidni so že temelji pretočnih polj in strojnice. Načrtovalci HE Mavčiče so našli posrečeno in racionalno rešitev, ki omogoča, da bo del zidu, ki zapira gradbeno jamo, pozneje zid zunanjega pretočnega polja.

»Dela so sedaj stekla s polno paro,« je povedal sektorski vodja Ivo Kerštin. »Zpam, da zdaj ne bo več takšnih težav z vodo, ki nam je pokrila gradbeno jamo. Zanimivo je, da voda ne pronica skozi zaporo in tla iz struge Save, temveč gre za talnico s Sorškega polja. Dotok je precej močan — s črpalkami odvedemo do 1600 litrov na sekundo! Če te

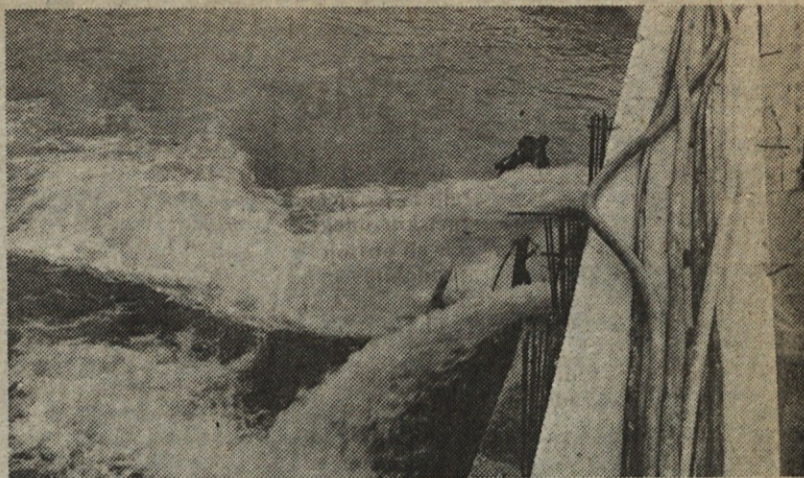
vode ne bi prečrpavali v Savo, bi nam zalilo gradbeno jamo.«

Izkopi v gradbeni jami HE Mavčiče naj bi bili ta mesec končani. Skupno bo izkopanih nekaj manj kot 200.000 prostornih metrov zemlje. Na že postavljene temelje bo treba v enem letu postaviti strojnico, v kateri bosta dva generatorja, pod obema pa vodni turbini.

V temelje strojnice in pretočnih polj je bilo doslej vgrajenih okrog 9.000 kubičnih metrov betona in okrog 500 ton armatur. Skupne predvidene količine, vgrajene v HE Mavčiče pa znašajo: 90.000 kubikov betona, 3.400 ton armature in 72.000 kvadratnih metrov opažev. Samo v strojnico bo vgrajenih 25.000 kubičnih metrov betona.

Nad HE Mavčiče bo nastalo jezero, v katerega se bo nateklo za 11 milijonov kubičnih metrov vode. To jezero, ki ga že sedaj imenujejo Prebačevsko jezero, bo od gladine Zbiljskega jezera (ki skladišči vodo za HE Medvode) višje za 18 metrov. Segalo bo 6 kilometrov navzgor do starega mostu v Kranju in bo celo do 450 metrov široko. Gladina jezera bo nihala povprečno za 1,7 metra, največ pa za 3 metre. Medtem ko znaša zdajšnji povprečni pretok Save v Mavčičah okrog 70 kubičnih metrov v sekundi, se bo z izgradnjo elektrarne povečal na 260 kubičnih metrov v sekundi.

Elektrarna Mavčiče naj bi shranila zalogo vode za vse ostale elektrarne, ki jih bomo gradili v prihod-



Za gradbeno jamo, ki je 12 metrov pod gladino Save je bilo potrebno izkopati in prepeljati skoraj 200.000 kubikov materiala

njih letih na Savi. Strokovnjaki so izračunali, da bi Sava lahko dajala do 3 milijarde kilovatih ur elektrike letno. Podatek pove, da pri HE Mavčiče ne gre za elektrarno velikanka, temveč za srednje veliko elektrarno, ki pa bo vendarle za Gorenjsko izredno pomembna, saj je z njo povezana tudi gradnja nove elektrojektarne za Železarno z Jesenic.

Trenutno na gradbišču dela 190 delavcev, v gradbeni konici, ki bo sredi in v drugi polovici leta, pa bo na gradbišču HE Mavčiče delalo tudi do 300 delavcev. Ravno zato postavljajo še dodatne stanovanjske barake v začasnem naselju v bližini. Ker je gradbišče vendarle neko-

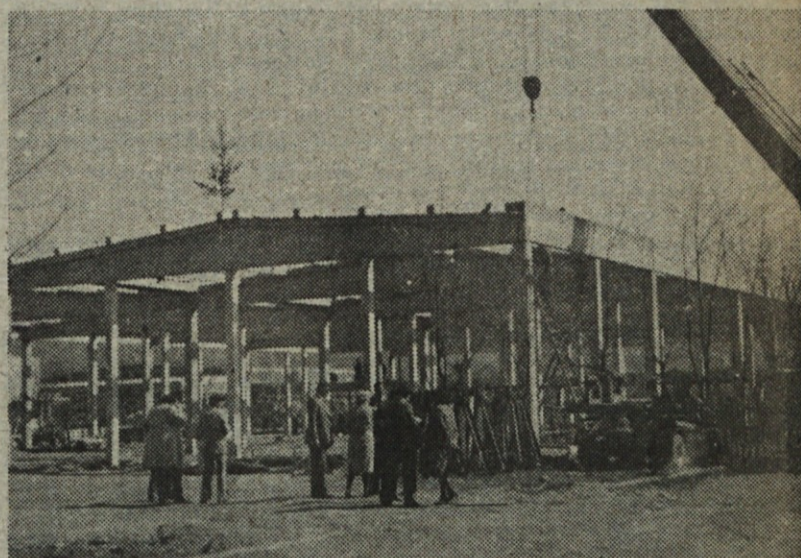
liko odmaknjeno, javne prometne zveze pa neugodne in redke, delavci redko prihajajo v Kranj ali Ljubljano. Zato jim toliko več pomeni dobro urejeno življenje v naselju. Po delu so organizirane tekme v odbojki in nogometu, igrišča pa so vselej dobro obiskana.

Ob koncu tega nekoliko daljšega zapisa naj še dodamo ugotovitev, da bo z dokončanjem HE Solkan in HE Mavčiče naše omrežje, čeprav gre za skromne moči, vendarle spet nekoliko bogatejše. Tudi HE Mavčiče bo podobno kot HE Solkan tovarna energije brez posadke — tudi tu bo upravljanje daljinsko, iz transformatorske postaje Beričevo.

Tekst in slike: C. P., G. B.

Gradis v Črni gori

Odprli polnilnico v Bijelem polju



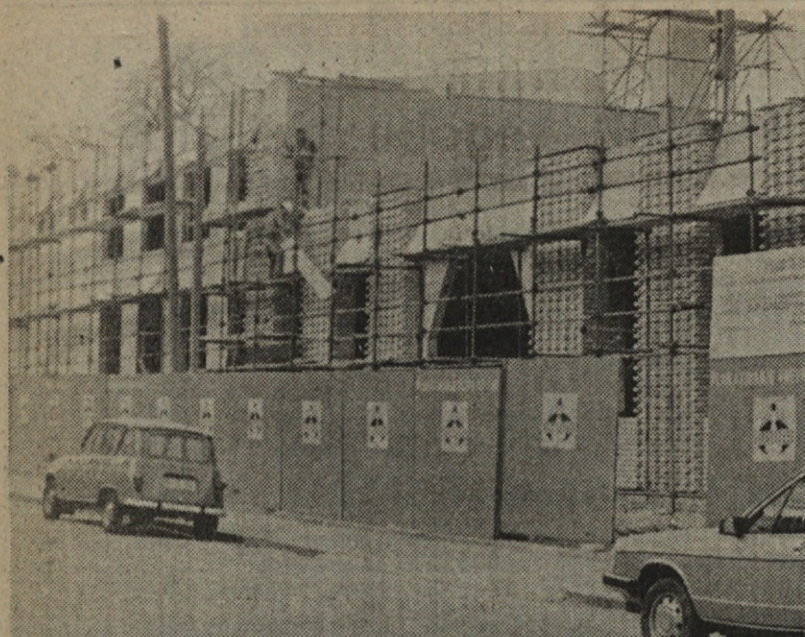
Elemente za Gradisovo montažno halo GH-7 v izmeri 40 krat 60 metrov so izdelali v mariborskih obratih, jih z železnico prepeljali v Črno goro, montaža pa se je pričela še v lanskem letu. Delavci GE Maribor so halo sestavili v slabih treh tednih, opravili pa tudi vsa druga potrebna gradbena dela.

Opremo je po medsebojnem samoupravnem sporazumu izdelala in montirala DO Radenska. Vrednost investicije z opremo in dovodom mineralne vode znaša okrog 386 milijonov dinarjev. Polnilnica mineralnih vod in brezalkoholnih pijač PIK Bjelasica v Bijelem Polju že obratuje.

Franjo Štromajer



Z močnimi črpalkami je treba stalno črpati vodo iz preko 20 metrov globoke gradbene jame na HE Mavčiče. Voda ne priteka iz Save, temveč je podtalnica iz Sorškega polja. Dotok je tako močan, da je potrebno črpati tudi do 1500 litrov vode v sekundi



Trgovski lokal KS Melje

Do jeseni nared

Trgovski lokal in družbeni prostori v KS Melje

Na prostoru, kjer so porušili dotrajane hiše (tudi zaradi hitre ceste skozi Maribor) je zrastle novo poslopje, ocenjeno na okrog 26,5 milijona dinarjev. V objektu bodo za krajevno skupnost Melje v Mariboru izredno pomembni prostori: v spodnji etaži samopostrežna trgovina ter prostori za mladino, v nad-

stropju pa prostori krajevnne skupnosti.

Dela izvajajo delavci Gradbene enote Maribor investitor pa je samoupravna stanovanjska skupnost Maribor. Predvideno je, da naj bi bili novi prostori predani svojem namenu koncem avgusta letos.

Franjo Štromajer

Nov turistični kompleks v Istri

Mareda tehnično prevzeta

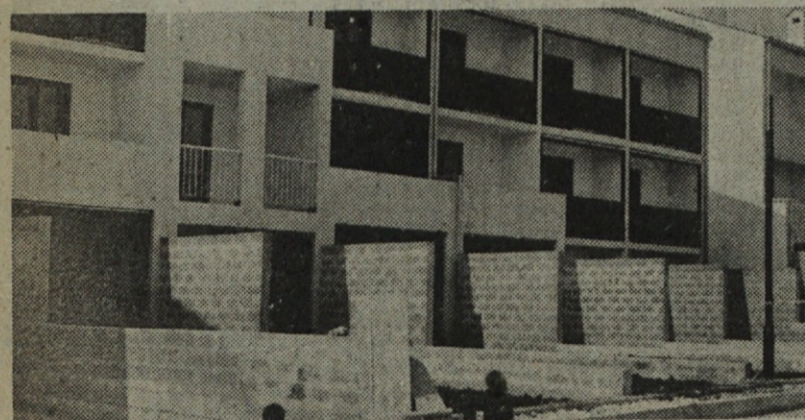
V manj kot letu dni so člani poslovnega združenja Evroturist iz Poreča (Gradis, Pionir iz Novega mesta, Monter z Reke in Jože Šuran iz Poreča) zgradili novo turistično naselje Mareda pri Novigradu.

Pravzaprav je zgrajena šele prva faza tega turističnega kompleksa, v katerem prevladujejo stanovanjski objekti. V drugih dveh fazah bo zgrajenih še nekaj stanovanjskih objektov ter velika večina infrastrukturnih in ostalih spremljajočih objektov: trgovin, manjših gostinskih lokalov, restavracija, pošta, športno-rekreativni objekti in ostalo.

Tehnični prevzem je bil 25. aprila letos.

V bungalovih in nekoliko višjih stanovanjskih objektih so samo delavci Gradisa iz tozdov GE Koper in GE Ljubljana zgradili 96 apartmanov različnih velikosti. Najmanjši apartmani merijo 28 kvadratnih metrov, največji pa 60 kvadratnih metrov.

C. Pavlin



Del objektov, ki so jih zgradili v Maredi naši delavci

Ponovno na razstavi »Inovacije za stabilizacijo«

Raziskovalna skupnost Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije in Ljubljanska banka — Združena banka že osmo leto organizirajo in financirajo razstavo »Inovacije za stabilizacijo« z namenom, da kar najširšemu krogu prikažejo približno 40 najbolj uspešno realiziranih inovacij v praksi v preteklem letu.

Med temi inovacijami je ponovno tudi ena Gradisovih in sicer: »Temeljneje na prefabriciranih prednapetih armiranobetonskih kolih velikega premera«.

Glavna karakteristika inovacije je, da je temeljenje, s prednapetim armiranobetonskim (PAB) votlim kolom velikega premera, prilagojeno za temeljenje na kmetijsko nezanimivih področjih.

Takšna področja so prvenstveno barjanska tla in obalna področja z naplavinami. Temeljenje s PAB koli predstavlja tako glede zanesljivosti, kontrole kvalitete in cenenosti najoptimalnejšo rešitev. PAB kole izdeluje v industrijskem obratu gradbenih polizdelkov (OGP) v dolžinah do 30 m v enem kosu in se nato vozijo do gradbišča. Ob tem je potrebno še omeniti, da so s spajanjem segmentov lahko dosežejo tudi preko 30 m. Vsi elementi za proizvodnjo PAB kolov domače proizvodnje. Tudi za zabijanje teh kolov

je bila v naših obratih izdelana ustrežna oprema, razen samih zabijal. Celotna tehnologija sistema temeljenja je bila razvita po obširnih temeljnih in aplikativnih raziskavah, ki sta jih izvedli naša Raziskovalna enota in Univerza Edvarda Kardelja — Inštitut za matematiko fiziko in mehaniko — laboratorij za mehaniko tal.

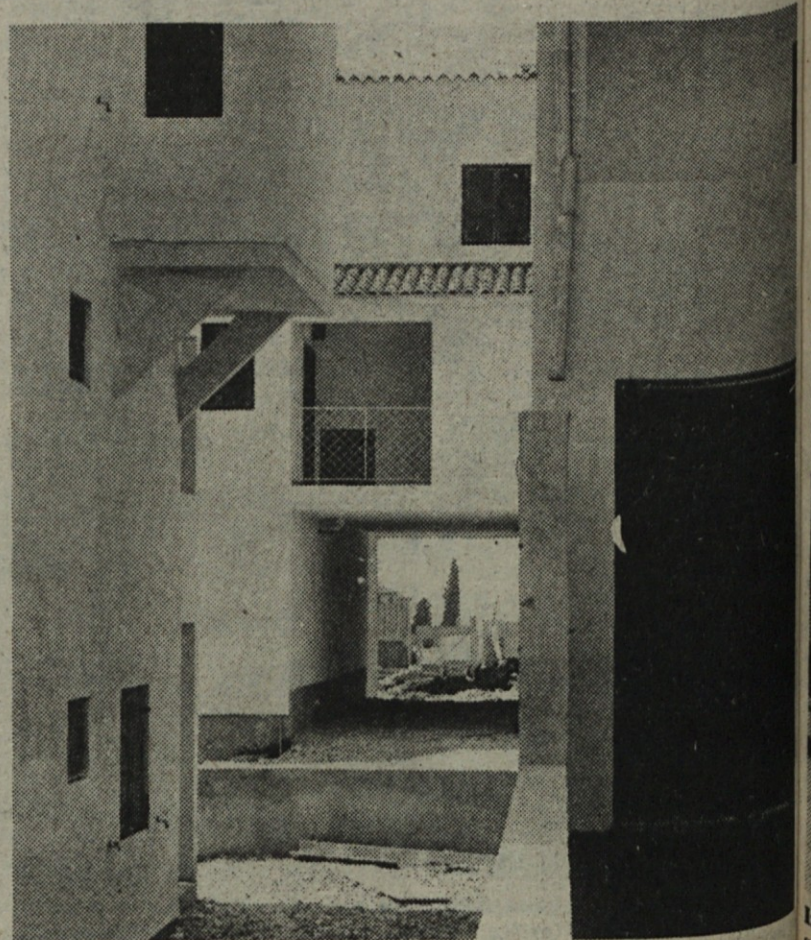
Sistem je seveda uspešna dopolnitev osnovnega programa globokega temeljenja objektov na industrijsko izdelanih kolih majhnega premera.

Temeljenje na PAB kolih oz. celotna tehnologija je bila uspešno izvedena tudi že v praksi, saj sta tako premostitveni objekt avtoceste, kot tudi velika industrijska hala na Ljubljanskem barju temeljena s PAB koli.

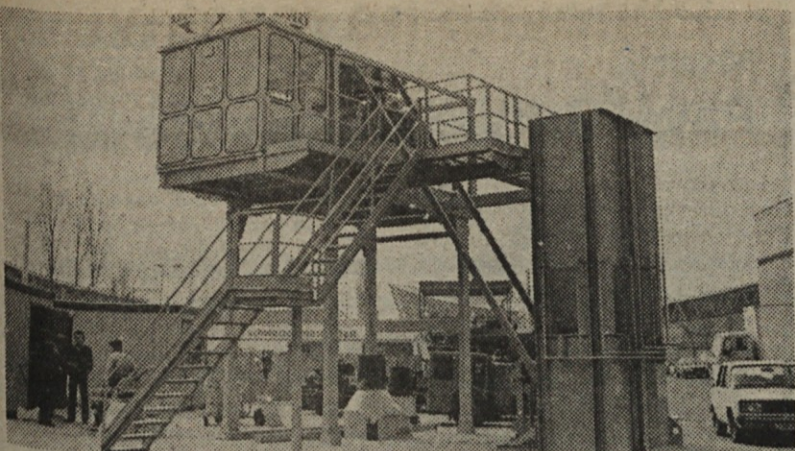
Za letošnjo inovacijsko verigo pa so največ prispevali:

Edvard Ravbar, dipl. inž., Karel Veršnak dipl. inž., Vladimir Grobler dipl. inž., prof. dr. Ivan Sovinc dipl. inž., mag. Geza Vogrinčič dipl. inž., Franc Žigman dipl. inž., Edvard Štok dipl. inž., Franc Marinčič dipl. inž., Miro Ogrizek inž., Jurij Klobučar dipl. inž., Anton Corel, Alojz Gregorič, Alojz Kepić dipl. inž., Gorazd Strniša, dipl. inž.

Matija Krnc



Do obale je le nekaj korakov



Največ težav je bilo pri postavitvi betonarne

12. mednarodni gradbeni sejem

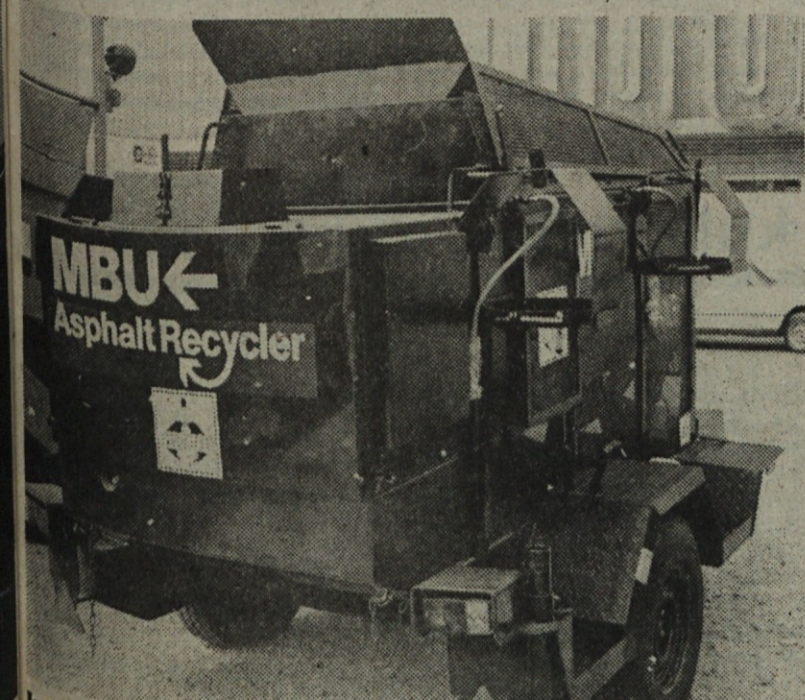
Uspešna predstavitev novih proizvodov

O spremembah glede lokacije na Zagrebškem velesejmu smo že pisali v našem glasilu. Takoj je bilo nekaj pomislekov, zakaj zamenjava. Vendar je lahko vsak obiskovalec našega prostora, ki je bil sicer malce provizijsko urejen in natrpan, lahko opazil, da je bila zamenjava umestna.

V središču gradbene razstave, kjer je sedaj naš prostor, je bilo zanimanje za naše proizvode mnogo večje, kot na stari lokaciji. Morda tudi zaradi tega, ker smo se tokrat predstavili s skoraj vsem proizvodnim programom kovinske dejavnosti. Tako je bil asfaltni program zastopan s finišejem, novim strojem za reciklažo asfalta, markirnim strojem in brizgalko za bitumen. Manjkala je torej le asfaltna baza. Poleg

tega smo razstavljali še kontejnersko betonarno, 1500 l mešalec, stroj za brušenje stropov in krožno žago. Od betonskega programa smo razstavljali le vse tipe ograjnih stebričkov, vinogradniške kole, latnike, hlevske gredice, cvetlična korita in cevi z mufno. Naša želja, da bi razstavili Gradisovo montažno hišo tokrat še ni bila uresničena, vendar upamo, da bomo do jesenskega velesejma, ko bo tako razstavljalec kot obiskovalec mnogo več, le našli dovolj smelosti in sredstev, da jo predstavimo najširši množici.

Sicer pa je spomladanski Zagrebški velesejem minil v znamenju 13 specializiranih sejmov, na katerih je sodelovalo 1818 domačih in 228 tujih razstavljalcev iz 25 držav.



Iz asfaltnega programa je bil deležen največ pozornosti, poleg finišeja, novi stroj za reciklažo asfalta

Primanjkuje nam cementa

Poklicne tegobe vodje nabave

— Halo Anhovo, me sliš'ite? Nujno rabim štiristo ton cementa! Me razumete?

— Nič ne bo...

— Vsaj 400 ton mi ga pošljite, saj ste mi ga vendar obljubili!

— Nič ne bo...

— Kako? Niti kile da ga ne moremo dobiti? Da gre vse v izvoz pravite? Da potrebujete devize? Razumite še vi naš gradbenike, da pri gradnji potrebujemo cement! Saj smo v Anhovo sovlagali!

— Klik!

Od jeze mu gredo lasje pokonci, usta pa na smeh: »Saj, drugEGA mi ne preostane«, pravi vodja nabave v Gradisu tov. Janez Božič.



Janez Božič

— Halo Anhovo?

— Na, pa so spet prekinili...

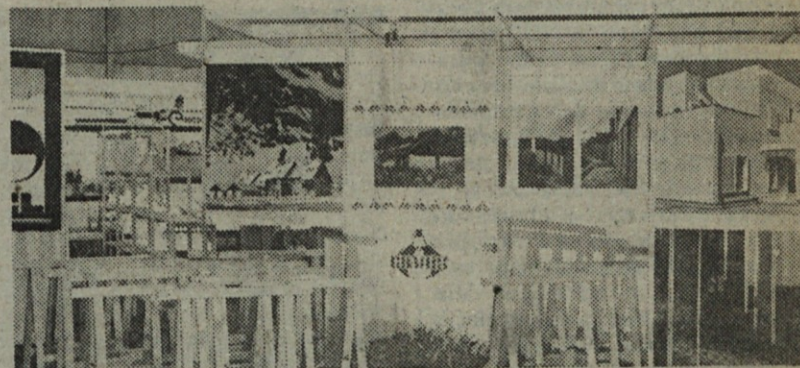
Uspešno sodelovanje



V prostorih našega tozda SPO je Trgovsko podjetje Metalka-sektor za transportno in skladiščno opremo pretekli mesec predstavila nekaj proizvajalcev opreme, ki bi jo potrebovala transportna podjetja. Bilo je izvedenih nekaj demonstracij novih proizvodov, med katerimi je vzbudila največ zanimanja hidravlična dvigalka za avtobuse in ostala transportna vozila. Tudi stroj za montiranje in demontiranje gum za težka transportna vozila je bil deležen pozornosti številnih obiskovalcev. Udeležba na predstavitvi je bila tudi sicer zelo dobra, kar kaže na to, da je pomanjkanje tovrstne domače opreme zares veliko.

Gradisov delež na predstavitvi je bil po prikazanih artiklih bolj skromen, saj je bil v te namene prikazan le idejni načrt hidravlične »rampe« za popravila težke gradbene mehanizacije.

Na Gorenjskem sejmu razstavljali Gradisovo montažno hišo



Na Gorenjskem sejmu smo se na prostoru GLG predstavili s fotografijami vseh tipov Gradisove montažne hiše. Je to znak, da se bomo predstavili s podobno montažno hišo kot eksponatom že na letošnjem Jesenskem Zagrebškem velesejmu? Priprave in načrti potekajo že nekaj časa, in upamo, da bo tudi dovolj sredstev za postavitev tega objekta

60-letnik

Franc Zemljič

Te dni praznuje Franc Zemljič 60. rojstni dan.

Rodil se je na Ločkem vrhu v severovzhodni Sloveniji. Kot najstarejši otrok v družini se je moral že zelo zgodaj spopasti z življenjem. Šel je v uk, toda bil je prisiljen z učenjem za nekaj časa prenehati, ko je v naše kraje vdrl sovražnik. Zapustil je domači kraj, vojna vihra pa ga je selila zdaj sem, zdaj tja. Ujemištvu se nerad spominja. Od tam se je vrnil leta 1945.

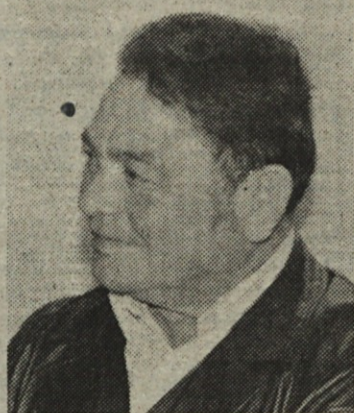
Ima dve hčerki, zaradi družinskih razmer — je večkrat menjal službo, leta 1961 pa se zaposlil v Gradisu. Pred leti je bil odlikovan z Medaljo dela, leta 1980 pa je prejel priznanje v tozdu.

Prijatelji ga spoštujejo, sodelavci cenijo. To je pa tisto, meni, kar lahko osreči človeka. Franc

Zemljič je skromen, pošten in delaven.

Ceprav kot sam pravi, ne pije, bo vendar ob jubileju, ko bo napolnil 60. leto in odšel v zaslužni pokoj, dvignil kozarec in nazdravil prijateljem in domačim.

Tudi mi mu čestitamo in mu želimo, da bi ostal še dolgo zdrav! Sodelavci



60-letnik

Pavel Britvič



Rojen je bil v vasi Kobilje blizu Murske Sobote in kaj zanimiva je bila njegova gradbeniška pot.

Po končani gradbeni tehnični šoli je moral opraviti še »mojstrski izpit«. V tistih časih je namreč prevzel obrtno podjetje, predpisi pa so zahtevali za »direktorja«

mojstrski izpit. Spominja se prvega objekta, ki ga je projektiral: bil je to gasilski dom, ki ga je »preplonkal« iz takratnega Gradbenega Vestnika.

Še danes se čudi, kako da je bil tako pogumen. Potem ga je pred skoraj petindvajsetimi leti žena pregovorila, da so se preselili v Maribor.

Pot ga je vodila po različnih gradbiščih v Mariboru, Lenartu, Sladkem vrhu, Rušah in drugod. Čeprav pravijo, da se gradbenikom pozna terensko življenje, tega pri Pavleku, kot mu pravijo, ni videti, vsaj na zunaj ne.

Zdaj pravi, da se bo lahko malo oddahnil. Vrsta let potepanja po gradbiščih je le dovolj.

Ko smo ga sodelavci vprašali, kaj bo počel, ko bo odšel v pokoj, se je samo rahlo nasmehnil. Tudi to je odgovor!

Želimo ti, da bi se še dolgo smejal in užival v svoji hišici na robu mariborskih Pekar.

Sodelavci

S seje samoupravne delavske kontrole

V novem mandatu predsednik Miha Škerlak

Izmenjanih več informacij, sprejetih nekaj zadolžitvenih sklepov



Miha Škerlak

Samoupravna delavska kontrola DO GIP Gradis se je sestala na 1. seji 7. maja letos.

Delegati so obravnavali uresničevanje sklepov s prejšnje seje, predvsem o likvidaciji medsebojnih terjatev med Gradisom in NE Krško v zvezi z zamudnimi obrestmi, poračunom indirektnih stroškov in nekaterimi nepriznanimi deli s strani investitorjev po letu 1982, izvolili predsednika in namestnika, obravnavali pa tudi več drugih zadev.

Investitorja NE Krško-Savske elektrarne Ljubljana in Elektroprivreda Zagreb, sta zamujala pri mesečnih plačilih za opravljena dela. Zato je Gradis vložil tožbo za plačilo zamudnih obrestí. NE Krško je v ugovoru priznala del zamudnih obrestí ter istočasno vložila nasprotni zahtevek za plačilo zamudnih obrestí, nastalih ob zamudi pri vračanju avansov in nadomestil. Spor je bil v arbitraži od marca

1981. leta pri Privredni komori SR Hrvatske v Zagrebu.

Poračun indirektnih stroškov je bil sporen zaradi različnih izhodišč za ta izračun od vsega začetka gradnje NE Krško.

Za obračun indirektnih stroškov so bili vsako leto »kamen spotike« trije viri podatkov (Gradis, NE Krško in SDK Maribor). To je tudi bil razlog, da od leta 1978 pa do vključno leta 1982 ni prišlo do uskladiitve in tudi ne poravnave stroškov.

Zaradi nelikvidnosti je kasneje NE Krško zadrževala priznanje in izplačilo del, opravljenih v letu 1982

v višini 4,8 milijona dinarjev.

Postopek o prej omenjenih spornih postavkah pred arbitražo v Zagrebu je bil dolgotrajen in neučinkovit, zato sta se Gradis in NE Krško 23. 2. letos sporazumno dogovorila za poravnavo tako, da sta oba partnerja odstopila od zahtev pri zamudnih obrestih, NE Krško pa bo plačala indirektné stroške po izračunu SDK iz Maribora in to 2,5 milijona dinarjev za dela, izvršena po letu 1982.

Na seji so izvolili tudi novega predsednika odbora samoupravne delavske kontrole, Miho Škerlaka, iz tozda GE Maribor. Za njegovega

namestnika je bil izvoljen Alojz Gregorič.

V nadaljevanju se je razvil pogovor še o problematiki naših počitniških domov, o mešani družbi Gradis Ltd. v Lagosu v Nigeriji o novih delokrogih v delovnih skupnostih. Skupne službe in v Interni banki ter o še nerešenih in kot v pajčolan zavrtih nejasnostih pri poslovanju v delovni enoti Amara.

Ob koncu so delegati delavske kontrole sklenili, da bodo o nekaterih vprašanih nadaljevali razpravo na prihodnji seji, ko bodo uresničeni tudi nekateri zadolžitveni sklepi.

C. Pavlin

Učenci in praznični dnevi

Proslava s kulturnim programom

V Gradisovem domu učencev Oton Župančič na Žibertovi 27 v Ljubljani so se letošnje leto dobro pripravili na proslavo 27. aprila, dneva OF in praznika dela 1. maja.

24. aprila v večernih urah je bilo domu živo in praznično. Učenci, člani dramskega krožka, so v počastitev praznikov pripravili bogat kulturno-zabavni program.

Uvodni nagovor je imel znan in zagnan ljubiteljski delavec na področju kulture v Gradisu, Milenko Nikič. Bil je tudi povezovalac programa. Učenci so k sodelovanju pritegnili še mladinke in mladince krajevne skupnosti Milan Majcen ter nekdanje učence, ki so si medtem že

pridobili poklic in že delajo v Gradisu kot dobri KV delavci.

Posebno nas je vse skupaj navdušila mladinka Sonja. V programu je nastopila z uspešnimi glasbenimi točkami. Program je bil dokaj zahteven: zvrstili so se štirje skeči, šest glasbenih točk in osem recitacij. Prvi del programa je bil namenjen počastitvi praznikov, drugi del pa razvedrilu in zabavi učencev.

Razen učencev našega doma si je program ogledalo še nekaj učencev iz doma učencev v Gerbičevi in nekaj naših delavcev-mladincev iz samskih domov.

Na tej proslavi je učenec Midhed Kadirić uspešno recitiral pesem

Svoboda, ki jo je napisal Milenko Nikič, naš pesnik-amater.

Po prvem maju so se učenci spremstvu upravnika doma ter skupaj z mladino in krajani KS Milan Majcen zbrali 4. maja ob 15. uri na spominski slovesnosti pred Titovim spomenikom v Tivoliju. Z enotnim molkom smo počastili spomin na največjega sina in voditelja jugoslovanske revolucije, velikega državnika in človeka — Tita.

Naš učenec Midhed Kadirić je bil celo član delegacije KS Milan Majcen, ki je položila k spomeniku cvetje.

Andrija Pajk

Obvestila o delu ZSMS

Srečanje, izlet, kviz, brigada

Napovedan pester program aktivnosti do dopustov

Koordinacijski svet OO ZSMS v Gradisu že vrsto let pripravlja in organizira številne skupne akcije Gradisovih mladincev. Prek Gradisovega Vestnika želim o teh akcijah obvestiti čimširši krog mladih z željo, da bi v njih aktivno sodelovalo čimveč mladincev in mladink. Pa začnimo kar po vrsti:

1. Prav v času, ko pripravljamo izid te številke Gradisovega vestnika, je Gradisova ekipa, na **16. srečanju mladih bivših vojno gradbenih podjetij Jugoslavije**. Srečanje je 11., 12. in 13. maja na otoku Krku organizirala GRO Primorje iz Reke, v Gradisovi ekipi pa je 22 mladincev in mladink iz naših tozdov.

Več o tem boste lahko brali v prihodnji številki GV.

2. **Skupen izlet mladih Gradisa** bo 1. 2. in 3. junija. Šli bomo v počitniški dom v Biogradu na moru. Cena izleta bo med 2.200 in 2.500 dinarji, odvisno od števila prijav.

Prijavite se lahko pri svojem predsedniku OO ZSMS ali pri sekretarki koordinacijskega sveta OO ZSMS Marinki Arko. Podrobnejše informacije dobite tudi po telefonu (061) 441-422 int. 251.

Razen Biograda, si bomo ogledali tudi slapove Krke pri Šibeniku in Plitvička jezera. Rok za prijavo je 21. maj. Vabljeni!

3. **Mladinski kviz znanja** bo letos organizirala OO ZSMS iz Kopra, ki je bila zmagovalca lanskoletnega kviza.

Kviz bo v soboto, 16. junija, v restavraciji Gradisovega počitniškega doma v Ankaranu. Pri svojem predsedniku se pozanimajte za možnost, da bi se uvrstili v ekipo, ki bo zastopala tozdo oz. tvojo OO ZSMS. Ne odlašajte ni več veliko časa!

4. Tudi letos bomo mladi iz Gradisa organizirano odšli v **mladinsko delovno brigado**. Sodelovali bomo na zvezni mladinski delovni akciji Sava 84 pri Zagrebu, ki sodi med najstarejše akcije pri nas. Letos bo to jubilejna 25. akcija.

To bo obenem ena izmed najbolje organiziranih letošnjih MDA.

Gradisova brigada se bo tako kot lani imenovala »GRADIS — Bratstvo in enotnost«. Brigada bo delala v izmeni od 11. junija in se vrnila 7. julija.

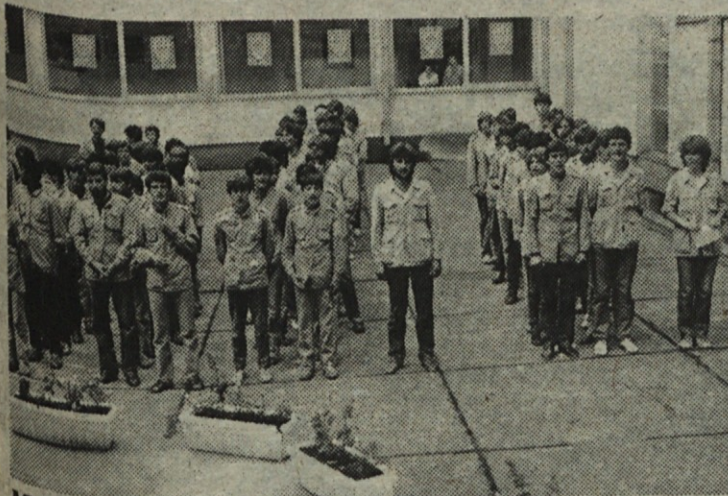
Kar lahko storite danes, ne odlašajte na jutri. Prijavite se, Sava 84 te potrebuje!

Za enkrat toliko.

Če ste našli kaj zase, se prijavite in sodelujte z nami. Za vse podrobnejše informacije se obračajte na svoje predsednike OO ZSMS, če pa bi ne dobili vseh odgovorov pišite ali pokličite koordinacijo OO ZSMS Gradisa. Naš naslov je: Koordinacijski svet OO ZSMS GIP Gradis, Šmartinska 134-a Ljubljana, telefon (061) 441-422 int. 251.

Mladinski zdravo!

Daniel Kirbus



Mladinci Gradisa homo s svojo brigado Bratstvo in enotnost tudi letos sodelovali na zvezni akciji Sava 84 v bližini Zagreba

Ljubitelji kulture pozor!

Zdaj je čas prijav za sodelovanje na kulturnem srečanju

Komisija za kulturo pri Republiškem odboru sindikata gradbenih delavcev Slovenije bo tudi letos organizirala že tradicionalno srečanje gradbenikov — kulturnih ustvarjalcev.

Letošnje VI. srečanje bo, kot že veste, septembra v Mariboru istočasno z zveznim proizvodnim tekmovanjem jugoslovanskih gradbenikov, za katerega bo pokrovitelj Gradis.

S tem razpisom vabimo vse kulturne ustvarjalce iz naših vrst, da svoje ustvarjanje predstavijo širši javnosti in tako obogatijo to kulturno prireditev gradbenikov. Prijavite se lahko za naslednja področja kulturnega ustvarjanja:

1. Natečaj za likovna in fotografska dela

Dopuščene so vse običajne slikarske in risarske tehnike, kiparske in grafične tehnike ter črno-bela in barvna fotografija. Vsebina je poljubna. Zaželeno je, da bi slike ne bile širše od enega metra. Grafike in fotografije naj ne bodo opremljene s paspartuji ali kaširane. Fotografije naj bodo formata 30x40 centimetrov ali iz tega formata izvedene.

2. Natečaj za literarna dela

Pripravljen bo literarni večer, na katerem bodo sodelovali avtorji proze, poezije ali gledaliških del oziroma poustvarjalci z odlomki daljših dramskih del. Dela so lahko v kateremkoli jeziku jugoslovanskih narodov in narodnosti.

3. Natečaj za pevce, glasbenike in folkorne skupine

Prijavijo se lahko pevske skupine in pevski zbori, godbe na pihala, instrumentalni ansambli in folklorne skupine.

Vse, ki želite sodelovati na VI. kulturnem srečanju gradbenikov Slovenije pozivamo, da se prijavite čimprej Milenku Nikiču na naslov: Gradis, Šmartinska 134-a Ljubljana, telefon 441-422 int. 309.

Mladi izvolili novo vodstvo

Maj — mesec mladosti, je tudi mesec v katerem dosegajo aktivnosti mladih svoj višek. Tako je tudi v Gradisu.

Akcije mladih se začnejo vse bolj zgoščati v drugi polovici aprila in se tekoče odvijajo vse do dopustov. Ker je bilo treba letos izvoliti tudi novo vodstvo, se je sestal koordinacijski svet OO ZSMS Gradisa na svoji redni seji 19. aprila.

Na seji so se dogovorili o sodelovanju na Tednu mladih Moščanov, ki ga že vrsto let organizira občinska konferenca ZSMS občine Ljubljana Moste-Polje, o čiščenju Gradiso-

vega spominskega kamna ob žici okupirane Ljubljane (na Vrhovcih), o udeležbi na 16. srečanju mladih iz nekdanj vojnih gradbenih podjetij Jugoslavije, o skupnem mladinskem izletu v počitniški dom v Biograd na moru, ki ga organizira za mladince Gradisa koordinacija OO ZSMS, o sprejemu in nosilcih letošnje štafete mladosti, o mladinskem kvizu znanja, o Gradisovi mladinski delovni brigadi in drugem.

Na omenjeni seji sta bila izvoljena tudi novi predsednik in za še en mandat potrjena sekretarka koordinacijskega sveta OO ZSMS v Gradisu. Oba kandidata so v kandidacijskem postopku obravnavali že na prejšnji seji, o obeh predlogih pa so razpravljali v vseh osnovnih organizacijah v DO.

Soglasno sta bila izvoljena Daniel Kirbus iz tozda SPO; za predsednika, za sekretarko pa že drugo mandatno dobo Marinka Arko iz DSSS. Dokler bo novi predsednik še obiskoval enoletno politično šolo pri CK ZKS, ki jo bo predvidoma končal okrog 20. junija, velja sklep koordinacijskega sveta oziroma pooblastilo dosedanjemu predsedniku koordinacije Cvetu Pavlinu, da do vrnitve tov. Kirbusa na delo in do prevzema dolžnosti spelje prej omenjene akcije.



Na konstruktivni seji koordinacijskega sveta OO ZSMS Gradisa je bil za predsednika izvoljen Daniel Kirbus iz SPO

Dobri meti v končnici državnega prvenstva obetajo lovoriko

Ekipna zmaga tudi v polfinalu — 218 kegljev prednosti pred Medveščakom

Kegljaški klub Gradis — moška vrsta — je znova republiški prvak SR Slovenije. Prvenstvo se je končalo tako, da sta morala kranjski Triglav in naš Gradis igrati še finalni dvoboj 19. aprila v Medvodah. Igra je bila zelo izenačena, po vodstvu Triglava med tekmo in kasnejšem izenačenju pa je bil končni rezultat 5.248 : 5.221 za Gradis.

Igralci so tokrat postali prvaki predvsem po zaslugi dobrih metov Vinka Janše, veterana kluba, ki je podrl 916 kegljev in državnega reprezentanta Darka Bizjaka, ki je podrl keglj več.

Teden dni kasneje se je v Beogradu začel prvi krog ekipnega državnega prvenstva v kegljanju. Konkurenca je bila zelo močna, razlike v podrtih kegljih pa sorazmerno majhne. Nepričakovano je spet povedel Gradis z 11.070 keglji in visokim poprečjem na moža: 923

kegljev. Igrišče je bilo »lahko« — naš Matjaž Hočevar je podrl celo 1.017 kegljev! Po 1. krogu je za Gradisom za 60 kegljev zaostal Medveščak iz Zagreba, za dobrih 100 pa kegljači Poštarija iz Splita.

Tik pred zaključkom redakcije smo prejeli tudi ekipne rezultate drugega kroga državnega ekipnega prvenstva (bilo je 5. in 6. tega meseca v Ljubljani). Kegljači Gradisa so uspeli osvojiti 1. mesto tudi v polfinalu in sicer z 218 podrtimi keglji prednosti pred drugouvrščenim Medveščakom.

Člani KK Gradis so dosegli naslednje seštevke: Albin Juvančič (870, 913); Dore Zdešar (856, 878); Janša 851 in Blaha 897; Matjaž Hočevar (837, 927); Bojan Marincek (813, 869); Darko Bizjak (901, 909).

Skupni seštevke podrtih kegljev je Gradis 21.591 pred Medvešča-

kom 21.373.

Kegljačem želimo dobro formo in uspešen nastop tudi v finalni tekmi!

Finalna borba za naslov državnega prvaka bo prihodnji mesec.

Stane Uhan

Skupščina kegljaškega kluba Gradis

Tudi v prihodnjih letih vrhunski dosežki?

Letna skupščina kegljaškega kluba Gradis je bila 13. aprila letos, v veliki sejni sobi delovne skupnosti Skupne službe v Ljubljani. Sejo je vodil delovni predsednik — eden najstarejših članov KK Gradis Anton Martinšek — uvodoma pa podal svoje poročilo predsednik kluba Stane Uhan.

Povzemamo nekaj najzanimivejših misli iz tega poročila.

Kegljaški klub Gradis je bil ustanovljen pred 34. leti. Takrat so delavci na gradbiščih postavljali eno ali dvostezna provizorična kegljišča in se na njih rekreirali v prostem času.

V svoji zgodovini je KK Gradis osvojil v moški konkurenci desetkrat republiško in štirikrat državno prvenstvo, štirikrat je bil celo med najboljšimi klubi v Evropi.

Članice so bile enajstkrat republiške in dvakrat državne prvakinje. Članica KK Gradis Francka Erjavec je bila celo svetovna prvakinja.

V srednjeročnem načrtu, ki se izteče prihodnje leto, so v KK Gradis omenjali, da bo število članov naraslo na 250. Tega števila v klubu niso dosegli, saj so se v klubu v zadnjem času soočali s pomanjkanjem denarja in so bile razvojne možnosti (intenziviranje aktivnosti članov,

izboljšanje kakovosti pri članicah in razširitev rekreativne dejavnosti) močno omejene.

Kljub težavam je želja vseh v klubu, da bi tudi v bodoče obdržali dosežen nivo in sicer z izpopolnjevanjem strokovnosti trenerjev in tekmovalcev, z negovanjem dobrih odnosov znotraj članov kluba in z zagotavljanjem potrebnih sredstev za delovanje kluba. KK Gradis dosega vrhunske rezultate kljub temu, da so tekmovalci amaterji. Za izjemne dosežke in za rekorde so tekmovalci samo simbolično nagrajeni.

Na skupščini je bilo podano tudi poročilo blagajnika in nadzornega odbora. Klub je lansko leto zvožil brez izgub, porabil pa tudi ves denar. Tudi letos je na robu likvidnosti. Zato bo moralo vodstvo kluba pridobiti potrebna sredstva v okviru delovne organizacije Gradis in ob pomoči občinskih, mestnih in republiških zvez telesnokulturnih organizacij in telesno kulturnih skupnosti.

Predsednik Kegljaškega kluba Gradis bo tudi v prihodnjih dveh letih Stane Uhan, ki je bil na to funkcijo ponovno izvoljen soglasno.

C. Pavlin

Organizacija nam je bila v veselje

Trije nepozabni dnevi športnih bojev — gostje z Ljubljano zadovoljni

Kegljaška zveza Ljubljane je bila v dneh od 20. do 22. aprila 1984 organizator III. evropskega prvenstva zdomcev v kegljanju na asfaltnih stezah. Pokrovitelj srečanja je bila SZDL Slovenije, pobudnik organizacije tega tekmovanja pa Kegljaški klub Triglav iz Münchna.

Končno število prijavljenih ekip je preseglo vsa pričakovanja organizatorjev. Prijavilo se je kar 72 moških in 12 ženskih ekip.

Da bi lahko omogočili nastop vsem prijavljenim ekipam, je moralo tekmovanje potekati na sedmih štiristeznih in treh šeststeznih kegljiščih. Del tega tekmovanja se je odvijal tudi na kegljišču Gradisa.

Že takrat, ko se je pričela akcija za organizacijo tekmovanja na desetih ljubljanskih kegljiščih, me je presenetila pripravljenost za sodelovanje in pomoč vseh kegljaških delavcev. Pripravljenost je bila tolikšna, da si kogarkoli, ki si ga potreboval, tudi uspel pritegniti k sodelovanju. Mislim, da ni bilo nikogar ki ni pristal, čeprav je delo potekalo tri dni od jutra do večera.

Sodelovali so tudi vsi sodniki Kegljaškega kluba Gradis, nekateri člani kluba pa so delali v informacijski pisarni ali pa prodajali značke.

Ob prihodu prvih ekip na Gradisovo kegljišče je vse prisotne pozdravil in jim zaželel dobrodoščilo predsednik Kegljaškega kluba Gradis Stane Uhan.

Srečanje z zdomci je bilo prijetno in pristrčno. Mnogi od njih še nikoli niso bili v Ljubljani, pa so si jo vendar želeli ogledati. Presenetilo me je tako veliko število slovenskih ekip; delo z njimi nam je bilo v veselje, ker so bile vse odločitve sprejete z razumevanjem. Vsi so si želeli še ponovnega snidenja.

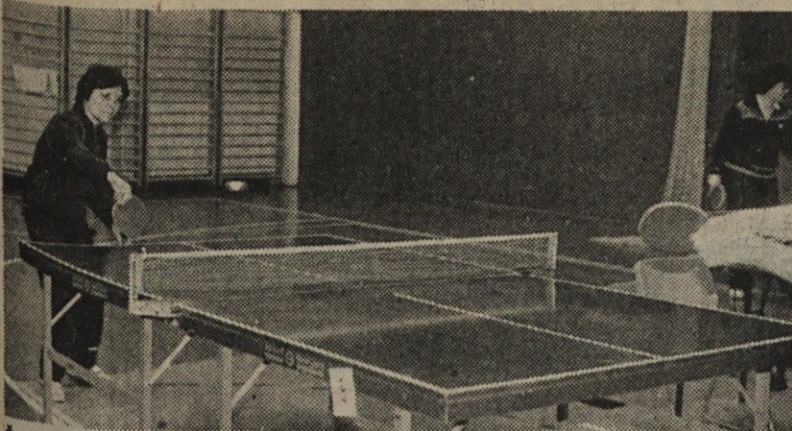
Delo na kegljiščih je potekalo nemoteno. Zato gre zasluga ekipam, ki so delale na terenu in predvsem tekmovalnim komisijam, ki so pripravile dobre programe.

Kegljači in kegljaški delavci v Ljubljani smo s tem tekmovanjem dokazali, da smo sposobni velikih akcij, zato si podobnih še želimo.

Dora Klemenčič



Na letni skupščini KK Gradis je slavil dolgoletni igralec Dore Zdešar (desno) 50-letnico. Ob jubileju mu je čestital tudi Ivo Praprotnik (levo)



Stefka Bregar in Erika Bošak (na sliki) sta se s požrtvovalno igro uvrstili v finalni del SIG-a v namiznem tenisu

XXXIII. letne športne igre gradbincev

Doslej v vseh panogah v finalu

Letošnje športne igre gradbenih delavcev Slovenije se od konca aprila, ko se je začela prva panoga — šah, odvija po malce spremenjenem načinu tekmovanja. Komisija za

šport in rekreacijo pri Republiškem odboru sindikata gradbenih delavcev Slovenije, je na željo številnih delovnih organizacij uvedla ponovno tudi finalno tekmovanje, ko se iz vseh panog najboljši štiri ekipe srečajo med seboj in določijo zmagovalca. Do sedaj so bila končana predtekmovanja že v štirih panogah in sicer: šah, ki ga je organiziral SGD Beton, streljanje v organizaciji SGP Konstruktor, namizni tenis in kegljanje vse v Celju pod organizacijskim vodstvom GIP Ingrad in GOP Obnova.

Doslej so vsa tekmovanja potekala v izredno fair športnih borbah. Tudi število prijavljenih ekip je bilo v nekaterih panogah kljub oddaljenosti izredno veliko (streljanje v Murski Soboti), kar dokazuje, da si gradbeni delavci še vedno želijo podobnih srečanj in vse več je tudi privržencev, da bi bile športne igre tudi mnogo cenejše, če bi vse ekipe naenkrat tekmovale skupaj v vseh panogah.

Gradisovi športniki so se v dosežanjem poteku tekmovanja zelo izkazali, saj so se vse ekipe uvrstile v finalno tekmovanje. Edini spodrseljaj so doživele večkratne zmagovalke tega tekmovanja kegljačice Gradisa, ki pa so nastopile v okrnjeni sestavi in zasedle 5. mesto.

Finalna tekmovanja letošnjih že 33. športnih iger gradbenih delavcev Slovenije bodo v Ljubljani 1. in 2. junija v okviru praznovanja Dneva gradbincev. O rezultatih po posameznih panogah bomo pisali po zaključku vseh pred tekmovanjem.

Kotiček za razvedrilo

Aerobika nas je zasvojila

Stara, dobra telovadba, se je spremenila v »bikovadbo« in je dobila ime aerobika. In ta aerobika je zaslužnija vse ženske, nekatere moške, stare in mlade.

Opanke ali podobna obuvala ne pridejo v poštev. Lahko ste bos ali imate prave »balerinke«, le da se lahko enakomerno gibljete kot bi bili malo »čez les«. Velika napaka je imeti ženo, ki se ne ukvarja z aerobiko. Ugled ti pada.

— In, kako tvoja spoštovana sproga?

— Na aerobiki je. Kako pa tvoja?

— Moja sploh ne neha z aerobiko. Ni ji dovolj vadba v »Partizanu«, nadaljuje tudi doma. Dviga noge, roke, zviža se, gospodinjstva pa se niti ne dotakne!

— Pri meni je enako. Na aerobiki jo utrudijo, da jo moram nato masirati s slivovko, ji dajati obloge na hrbet, križ... Posoda v kuhinji pa ostaja nepomita, stanovanje nepospravljeno...

— Pri nas posode ne uporabljamo več!

— ?

— Zvečer zmeljem pšenico, pripravljene otrobe, zmešane z rozinami, mandlji ali krlji, pa žena zjutraj je. Sam grizem suhe slive kot vrabec. Druga hrana sploh ne pride več v poštev. Več, moja žena je zelo napredna.

— Moja je začetnica! In ti, kot praviš, grizeš slive?

— Da! In to suhe.

— In kakšen je rezultat?

— Shujšal sem že pet kilogramov.

— Ne sprašujem za tebe. Kako gre ženi?

— Hm, ona je že napol igralka. Ima utrjene mišice, ampak se to sploh ne opazi.

— Kako si pa to ugotovil?

— Čisto slučajno. Včeraj me je udarila, tako za šalo, in povem ti, da sem se komaj pobral. Čista konkurenca Jane Fonda je.

— Kako pa »tiste reči«?

— Ti si nor! Kakšne »reči« neki, saj jem samo suhe slive!

— Pa kaj boš potem z igralko?

— Tako, da jo imam. Vse imam, samo igralke še nimam.

— Izpiši jo iz te aerobike, dokler je še čas.

— Je že prepozno. Ji že ne smem sploh nič več reči. Se tepla bi me!

— Na, zdaj pa imaš. Sam si kriv! Želel si si Jane Fonda, sam pa sem svoji ženi raje rekel: Do ranga Marie Callas in pika!

— Te uboga?

— Seveda. Poglej, nesem ji cmoke s slivami, in to dvojno porcijo! Naj je, hočem jo zadržati za sebe!

— Čestitam! Ti si pravi aerobik! Biked!

— Da, sem! Nisem aerotele!

— Živio!

— Živio!

Besedilo: Andrija Pajtak
Foto: Cveto Pavlin



Aerobika nas je vse prevzela. To je že res. Vendar na naši sliki niso aerobiki, temveč Gradisovci na preventivno rekreativnem oddihu v Poreču.

Iz vojske nam pišejo



S služenja kadrovskega roka v JLA se nam je tokrat oglasil samo Mirsad Kalaković. Pošilja svoj naslov in sliko, želi vsem Gradisovcem obilo uspeha pri delu, posebej pa pozdravlja mariborčane s Pobrežja in znanke, ki so na delu v Iraku. Pišete mu lahko na naslov: Mirsad Kalaković, V. P. 5003-2—VE 9, 21002. Novi Sad

Nagradna križanka v današnji številki

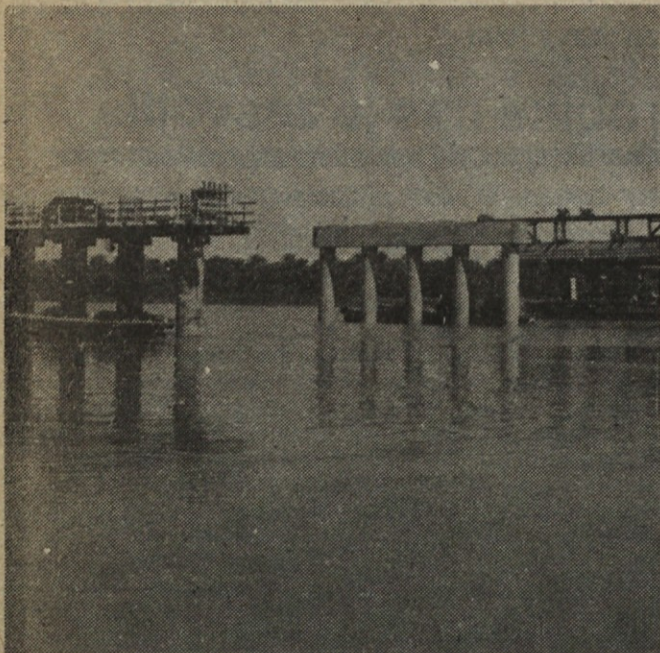
Tudi tokrat je za pravilno rešeno in pravočasno poslano nagradno križanko namenjenih 5 nagrad:

1. nagrada 500 din
2. nagrada 400 din
3. nagrada 300 din
4. nagrada 200 din
5. nagrada 100 din.

Rešitve pošljite na naslov: GIP Gradis Ljubljana, Šmartinska 132 a, Uredništvo Gradisovega Vestnika — nagradna križanka. Pri žrebu bomo upoštevali rešitve, ki jih bomo prejeli do 1. junija 1984.

GRADISOV VESTNIK je glasilo delovnih ljudi gradbeno-industrijskega podjetja GIP Gradis Ljubljana. Izdaja ga Odbor za informiranje. Predsednik odbora Stane Beguš, namestnik predsednika Franjo Štromajer, člani Majda Maček, Zinka Mihelič in Karolina Vodopivec. Ureja ga uredniški odbor: Milenko Nikič, Bora Stamenković, Zinka Mihelič, Franc Kumer, Karolina Vodopivec in Franjo Štromajer. Tehnični urednik: Matija Krnc. Glavni in odgovorni urednik: Cveto Pavlin. Izhaja mesečno v 9500 izvodih. Tiska tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani. Naslov uredništva: Uredništvo Gradisovega vestnika, Šmartinska 134a Ljubljana, telefon 441-422, int. 233.

Nagradna križanka



						GRADIS	STALIŠČE	PORTIR	VELIK BALKON	KMEČKI OČAK	MELIŠČE	DREVORED	STAR KOVANEČ	SLIKARKA KOBILCA	
						SAMODEJNI STROJI									
						IGRA NA SREČO									
						VZPOREDNA ČRTA									
						GRŠKA CRKA					VZDIH	ČEŠKO M. IME			
						BLAGAJNA					PREDUJEM				
						SANI									
MARIKA GEORGES			MESTO PRI MILANU	JDEM	BOJAZEN TIPKA NA PISALNEM STROJU										
POT RAKETE PO VESOLJU						PISATELJ HEMINGWAY	AMERIŠKI REŽISER (ANATOLE)	NAŠA TOVARNA SMUČI	SESTAVIL: PETELIN						
OŽINA MED EGEJSKIM IN MARMORNIM MORJEM										RISAL: MAVEC DARE					
REDKO Ž. IME				MINERAL KI SE LOMI V PLASTEH ST. RIMSKI POZDRAV						PRHA					
RAČUN			NAPAD NA ZNANO OSEBNOST IRIDIJ								NAŠ PISATELJ (MATEVŽ)			ZAMAŠČENOST V MEDICINI	
DEL POLJA						ČUVAJ V HAREMU ZELIKA						MURSKA SOBOTA MINUS			
NAJVEČJA ŠVICARSKA REKA					... ZSA GABOR IGRALEC OKORN			OPEKA ZA DIMNIKE KORALNI GREBEN							
GRADIS	VRSTA ŽITARICE	KOST V PRSNEM KOŠU	KRAJ OB ZENEVSKEM JEZERU	JANKO IN "DILA"						SRBSKO M. IME					
										PREKLA					
DEL OMARE						PLANET ZEMLJA	DOLINA POD JULIJCI TEŽA EMBALAŽE								
ZAVIHEK PRI SUKNIČU						GRŠKA FILOZOFSKA ŠOLA OPUS					LETALSKA AGENCIJA ZRAK (LATINSKO)				
ŽENSKA NA OBISKU												ŽUPANČIČ OTON			
												MAKARSKA			
PTIČ PEVEC								SPLAVARSKI DROG							
CHAPLINOVA VDOVA					GRADIS	TANTAL		PISANA PAPIGA							